

KAITSERESSURSSIDE AMETI 2021. AASTA ARUANNE

KAITSERESSURSSIDE AMET 2022

Sisukord

Eessõna.....	3
Kokkuvõte 2021.aasta olulisematest tegevustest.....	4
Tulemuste analüüs	6
Kaitseväekohuslaste arvestus.....	6
Ülevaade kutsealustest	7
Ajateenistusse kutsumine	9
Terviseseisundi hindamine	12
Kaitseväekohuslaste registri töötamine ja arvestuse pidamine kaitseväekohustuse üle	16
Ajateenistusse kutsumata jätmise	16
Ajateenistusse asumisest vabastamine.....	17
Ajapikenduse andmine	17
Ajateenistuse asendamine asendusteenistusega	19
Kaitseväekohustuse teavitustegevus	19
Ajateenistuse ja riigikaitse olulisuse teadvustamine.....	20
Kaitseväge planeeritud ajateenijate sihtarvu saavutamise võimalikkuse hinnang.....	20
Peamised kitsaskohad ja tegevused nende parendamiseks	21
Värbamistegevused	22
Tegevteenistujate värbamistellimused ja täitmine.....	23
Ajateenistusest liikumine	25
Tsiivilteenistujate värbamistegevuste ülevaade	26
Tööturu mõju värbamistegevusele	27
Mobilisatsiooniresursid ja tsiiviltoetuste register	28
Õigusteenindus.....	29
Olulisemad tegevused 2022. aastal.....	30

Lisa 1. Olulisemad statistilised näitajad kaitseväekohuslaste kohta 2021. aastal (Excel-i fail)

Lisa 2. Kutsealuste prognoos aastani 2026 (Word-i fail)

Eessõna

Kaitseressursside Ameti 2021. aasta aruanne kaitsevähkohustuse täitmise kohta annab ülevaate ameti olulisematest 2021. aasta põhitegevustest. Lisaks antakse aruandes ülevaade Kaitsevähke ja teistesse Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustesse teenistujate värbamisest ning tsiviiltoetuse tagamisest. Aruandes on esitatud ajateenistuseks kõlbulike kutsealuste prognoos aastani 2026 ning ülevaade KRA olulisematest planeeritavatest tegevustest 2022. aastal.

Aruande Lisas 1 on toodud välja statistilised võtmenäitajad 2021. a kohta ja võrdlus eelnenud aastaga ning Lisa 2 käsitleb põhjalikumalt kutsealuste prognoosi koos selle arvestamise meetodika ja mõjutegurite kirjeldusega.

Kaitsevähkohustuse täitmise toetamise osas esitatud andmeid arvestatakse Vabariigi Valitsusele esitatavas "Kaitsevähkohustuse täitmise ja kaitseväheteenistuse korraldamise" aruandes.

Kokkuvõte 2021.aasta olulisematest tegevustest

Vaatamata koroonaviiruse pandeemiast tingitud uutele väljakutsetele võib aastat lugeda kordaläinuks. **Võrreldes eelnevate aastatega on kutsealuste arvu vähenemine pidurdunud** ja asendunud väikese tõusuga. 1. jaanuar 2022.a seisuga on Kaitseväekohustuslase registris (edaspidi KVKR-s) arvel 33 561 kutsealust. **Võrreldes eelneva aastaga on lisandunud 202 isikut. Uusi kutsealuseid ja kaitseväekohustust võtta soovivaid 17-27 a isikuid kanti 2021.a KVKR-i 7395, mis on 322 noort rohkem, kui 2020. aastal.**

Ajateenistusse asumisest vabastatuid oli 01.01.2022 seisuga KVKR-i andmetel 4167. Peamiseks põhjuseks on piirvanuse täitumine. **Võrreldes 2020. aastaga vähenes vabastatute arv 507 isiku võrra.**

Eraldi väärib märkimist, et **naiste arv on ajateenistuses aasta-aastalt kasvamas.** Kui 2020. a astus ajateenistusse 54 naist, siis 2021. a juba 60 naist. Samas on suurenenud ka ajateenistuse lõpetanud naiste arv. Kui 2020. a läbis ajateenistuse 25 naist, siis 2021. a juba 34 naist. **Kokku on ajateenistuse läbinud praeguseks 159 naist.**

Ajateenistusse asumise ajapikendusi oli KVKR-s seisuga 01.01.2022 13 862. Kõige rohkem on antud ajapikendust hariduse omandamiseks (13 314 otsust, 96% otsustest). **Kehtivate ajapikenduse otsuste arv KVKR-s aasta lõpu seisuga alates 2013. aastast pidevalt vähenenud.**

Tuginedes hiljuti KRA poolt valminud prognoosile võib eeldada, et **seatud eesmärk üle anda aastas ligikaudu 4000 kutsealust, tundub lähima 5 aasta perspektiivis teostatav.** Tuleb aga mainida, et alates 2028. aastast on oodata jälle KVKR-i kantavate uute kutsealuste arvu vähenemist seoses sündide arvu vähenemisega alates 2011. aastast.

COVID-19 pandeemia mõjutas tugevalt nii ajateenistusse kutsumist, terviseseisundi hindamise läbiviimist, kui ka ajateenistusse asumist, millega hakkama saamiseks võeti kasutusele mitmeid erimeetmeid.

2021. aasta alguses viidi Kaitseressursside Ametis (edaspidi KRA-s) läbi struktuurireform, mille käigus ühendati kaitseväekohustuslaste Tartu ja Tallinna osakonnad ning arstlike komisjonide osakond. **Ümberkorralduse tulemusel mindi üle teenuspõhisele juhtimisele ning kogu tegevust kutsealustega hakati korraldama ja juhtima ühest struktuuriüksusest varasema kolme asemel.** Struktuurireformi järgselt kaardistati põhjalikult terviseseisundi hindamise protsess ja võeti eesmärgiks viia see ühtsetele alustele ning ühetaoliseks. Analüüsiiti nelja võimalikku lahendust ning **alates augustist 2021.a on arstliku komisjoni terviseseisundi hindamise ja kohustuslikele uuringutele suunamise protsess ühetaoline kõikides KRA arstlikes komisjonides.**

2021. aasta eesmärgiks oli läbi viia 381 arstlikku komisjoni (sh e-komisjoni). Arstlikes komisjonides jätkati 2020. aastal alustatud praktikat, kus kutsealuste komisjoni külastatavus korraldati hajutatult. Reaalselt toimus 2021. aastal 414 arstlikku komisjoni (sh 36 e-komisjoni). **Komisjonide arvu suurendamine 33 võrra oli üheks ajateenistuse plaani täitmise toetamise täiendavaks meetmeks.**

2021. aastal läks amet üle digitaalsele tervisekaardile, st kõik terviseandmed, mis on varasemalt kogutud või laekuvad ametile, lisatakse enne isiku tervise hindamist KVKR-i.

2021. aastal osales KRA Riigikantselei poolt korraldatavas Avaliku sektori innovatsiooniprogrammis projektiga "Tahan ajateenistusse!", et töötada partneritega koostöös välja lahendused, mis toetavad noorte ajateenistusse asumist. Innovatsiooniprogrammi raames on välja töötatud viis lahendussuunda, mis on kõik testimisse läinud. KRA suundadena on välja töötatud: **1) Kirjad ja SMS-sid, mis kõnetaksid kõrvalehoidjaid; 2) Usalduslik nõustamine, mis toetaks noori ajateenistuse eel.**

3) Klassiga tervisekontrolli, mille raames testiti, kuidas toimib klasside kaupa gümnaasiumi lõpuklasside kutsealuste tervisekontrolli kutsumine, mis on selle mõju koolidele ja milline on tulemus ajateenistusse asumisel. Kokkuvõtteid testimise tulemustest tehakse 2022. aastal.

Tugistruktuuride toel **korraldati ümber klienditeenindusalade tegevusi ja tõhustati oma peamiste andmebaaside arendustegevusi.**

2021. aastal pööras amet suuremat tähelepanu selgemale keelekasutusele ameti dokumentides ja kliendi teenindusele. **Valmimas on kliendisuhtluse hea tava.**

2021.a augustist rakendunud arstliku komisjoni protsessi muudatus tekitas vajaduse täiendavalt arendada kaitseväekohustuslase registrit (edaspidi KVKR-i). **KVKR-i loodava terviseuuringute vastuste hindamise rakenduse** eesmärk on fikseerida KVKR-is kliendi terviseuuringutele suunamise vajadus, kliendiga kokku lepitud terviseuuringute läbimise aeg, vastuste KRA-le laekumine ning arsti sissekanne vastuste hindamisel, samuti kliendi kasutajakeskne teekonna jälgimine ja suunamine ning kõikide terviseuuringute hindamisega seotud toimingute ja sissekannete fikseerimine KVKR-is. 2021. a lõpuks oli toimunud rakenduse testimine KVKR testbaasis ning täiendus- ja parandusettepanekute edastamine.

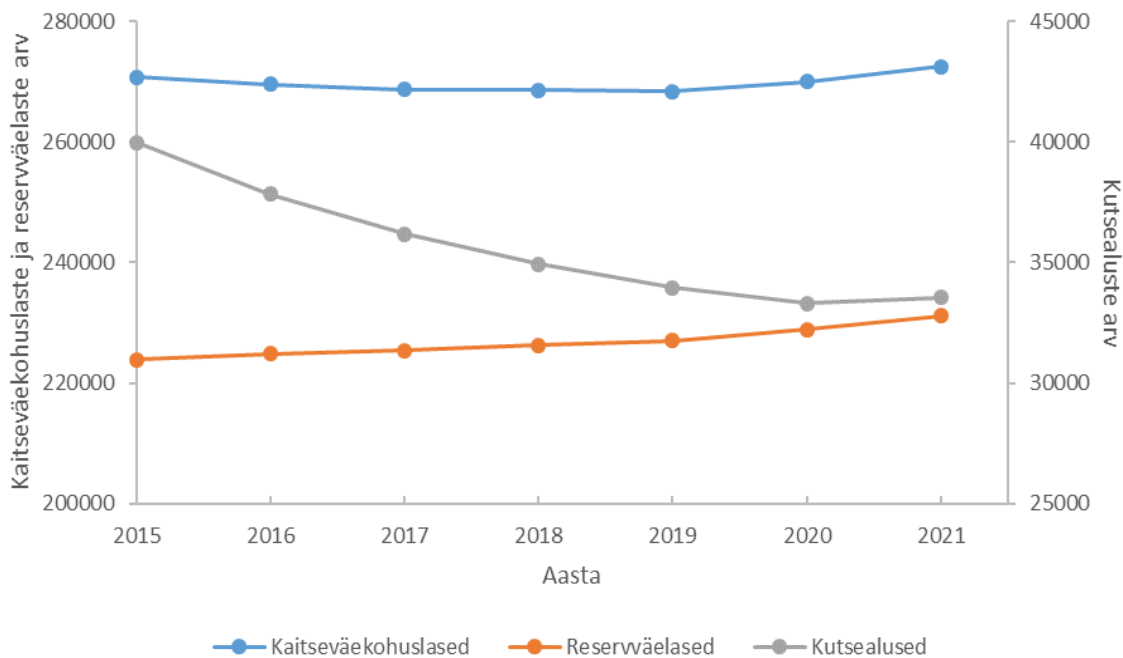
Suve teises pooles intensiivistus märkimisväärselt ka mobilisatsiooniresursside osakonna töö. Venemaa poolt korraldatav õppus „Zapad“ innustas taas kontrollima nii kaitsevalmidust kui ka kiirendama mõningaid protsesse, mis muidu olid planeeritud mõnevõrra aeglasema tempoga. **Kiirendati kaitsevägele sõjaajal vajalike teenuste pakkumisvõimekuse kaardistamist** ning mõeldi veelgi detailsemalt läbi tegevused võimaliku relvastatud konflikti korral.

10.09.2021 ministri otsustuskoosolekul kiideti heaks **otsus suurendada KRA vastutusvaldkonda konsolideerides sinna tõhustamise ja parema kompetentsi tagamise eesmärgil suurema osa Kaitseministeeriumi valitsemisala personaliteenustest. Tööd alustasid mitmed töögrupid.** Lepiti kokku, millised personaliteenused ja millistest asutustest tulevad üle esimeses etapis, millised teises ja kolmandas. Alates 01.01.2022 hakkab KRA pakkuma valitsemisala asutustele terviklikku värbamisteenust koos sisseelamise teenusega, töötervishoiuteenust ja personalianalüüsi ning uuringuid ja personaliinfosüsteemidega seotud tugiteenuseid.

Tulemuste analüüs

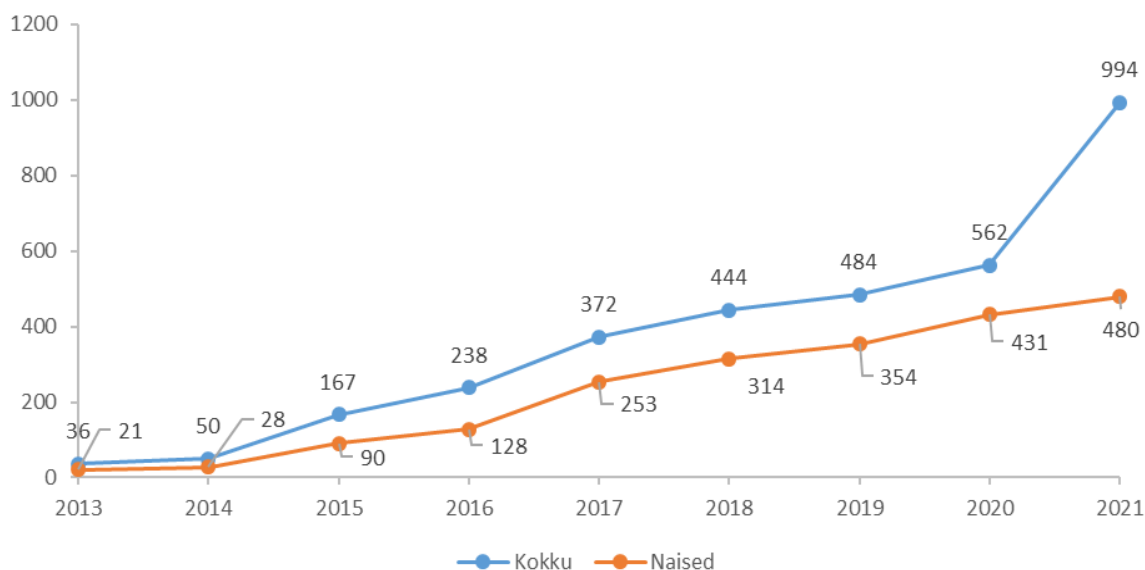
Kaitseväekohuslaste arvestus

1. jaanuari 2022. a seisuga oli KVKR-s 272 498 kaitseväekohuslase andmed. Alates 2019. aastast on kaitseväekohustuslaste arv KVKR-s vähehaaval kasvanud (Joonis 1).

Joonis 1. Kaitseväekohuslaste (sinine joon), reservväelaste (oranž joon) ja kutsealuste (hall joon) arv KVKR-s perioodil 2015-2021.

Kutsealuseid oli KVKR-s arvel 33 561. Võrreldes eelnevate aastatega on kutsealuste arvu vähenemine pidurdunud ja asendunud väikese tõusuga (2021. a lisandus 202 isikut võrreldes 2020. aastaga). Kutsealuste arvu dünaamika alates 2015. aastast on esitatud Joonis 1. Kasvanud on ka reservväelaste arv. 1. Jaanuari 2022. a seisuga oli KVKR-s 231 126 reservväelast, mis on 2278 isikut rohkem, kui 2020. aastal (Joonis 1).

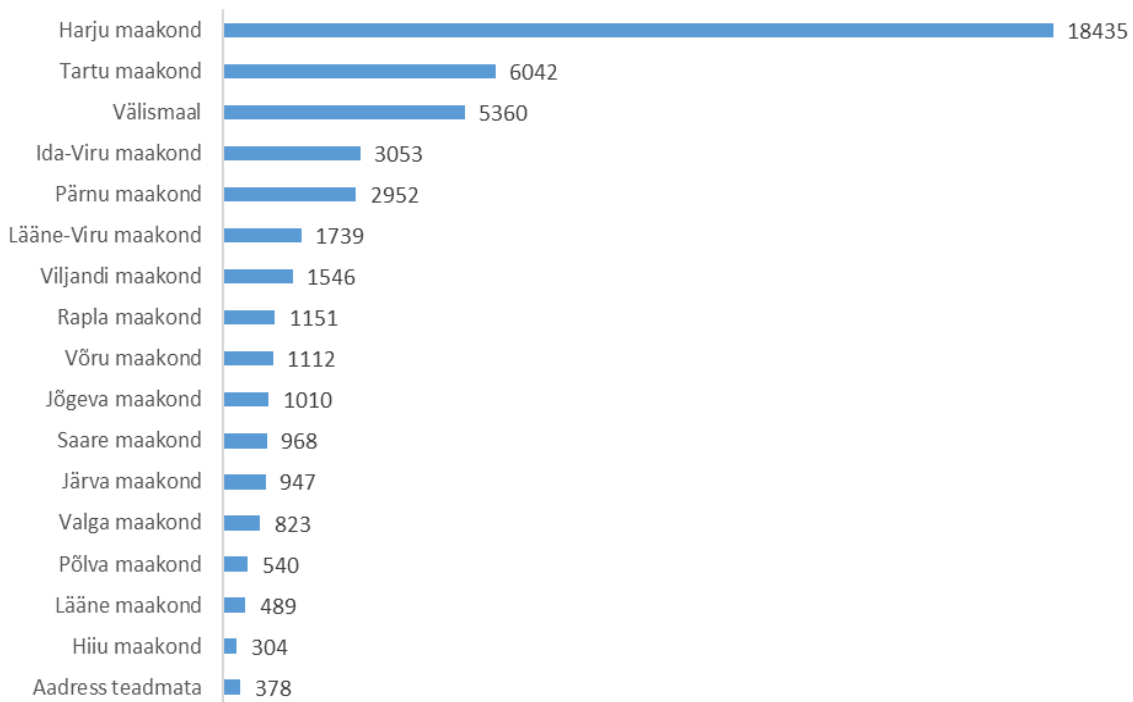

Joonis 2. Kaitsevääkohustuse võtnud isikute arv (kokku - sinine joon, sh naised - oranž joon) KVKR-s perioodil 2015-2021.

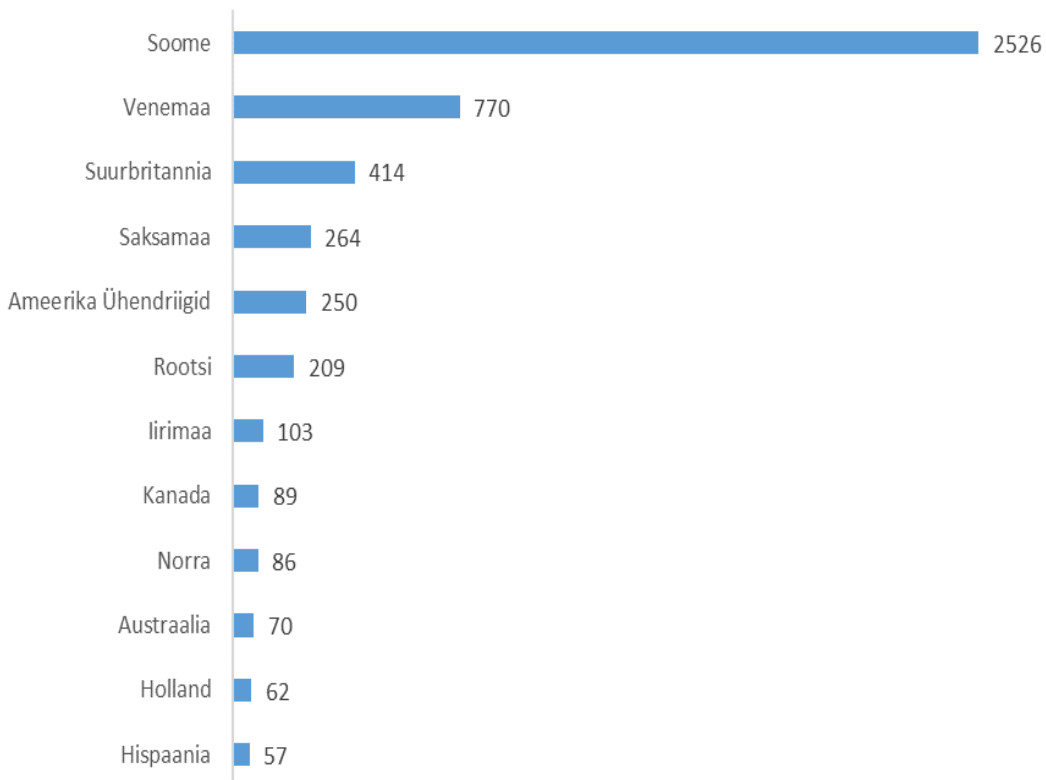
Järjepidevalt on kasvanud ka kaitsevääkohustuse võtnud isikute arv (Joonis 2). Hüppeliselt (+383) on kasvanud just meessoost kaitsevääkohustuse võtnud isikute arv. Tegemist on sõjaaja ametikohale määratud kaitseliitlastega. Need isikud on kunagi KVKR-st kustutatud, sest nad ei vastanud tervisenõuetele. Nüüd registreeritakse need isikud tagasi kaitsevääkohustust võtta soovivate isikutena vastavalt KLS § 321 (5) „Sõjaaja ametikohale nimetatud kaitsevääkohustusega Kaitseliidu liige loetakse sellel ametikohal olemise ajal kaitsevääkohustust võtta soovivaks isikuks ja tema andmed kantakse kaitsevääkohustuslaste registrisse kaitsevääkohustust võtta sooviva isiku andmetena“. Naissoost kaitsevääkohustust võtta soovivaid isikuid lisandus 2020. aastaga võrreldes 49, mis näitab jätkuvat teavitustöö vajadust naissoost isikute hulgas.

Ülevaade kutsealustest

Nagu eelnevalt mainitud, oli 1. jaanuar 2022. a seisuga KVKR-s arvel 33 561 kutsealust. Võrreldes eelneva aastaga on lisandunud 202 isikut. Uusi kutsealuseid ja kaitsevääkohustust võtta soovivaid 17-27 a isikuid kanti 2021. a KVKR-i 7395, mis on 322 noort rohkem, kui 2020. aastal. Eestit oma peamise elukoha aadressina defineeritud kutsealustest elab enamuse Harju-, Tartu- ja Ida-Viru maakonnas (Joonis 3). Välisriigi on oma peamise elukohana defineerinud 5360 kutsealust, kellest enamik elab Soomes, Venemaal ja Suurbritannias (Joonis 4).

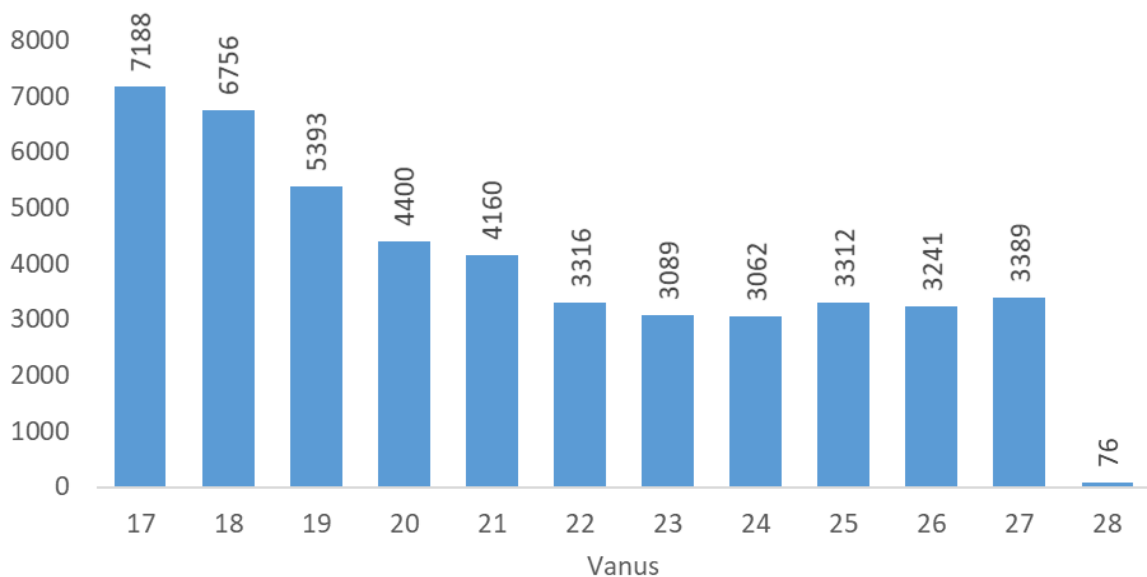

Joonis 3. KVKR-i kutsealuste peamise elukohana defineeritud maakonnad

Joonis 4. KVKR-i kutsealuste, kes peamise elukohana on defineerinud välismaa, elukohariigid

Vanuse põhjal on 80% kutsealustest vanusevahemikus 17-24 eluaastat (Joonis 5).

Joonis 5. KVKR-s registreeritud kutsealuste vanuseline jaotus.

Ajateenistusse kutsumine

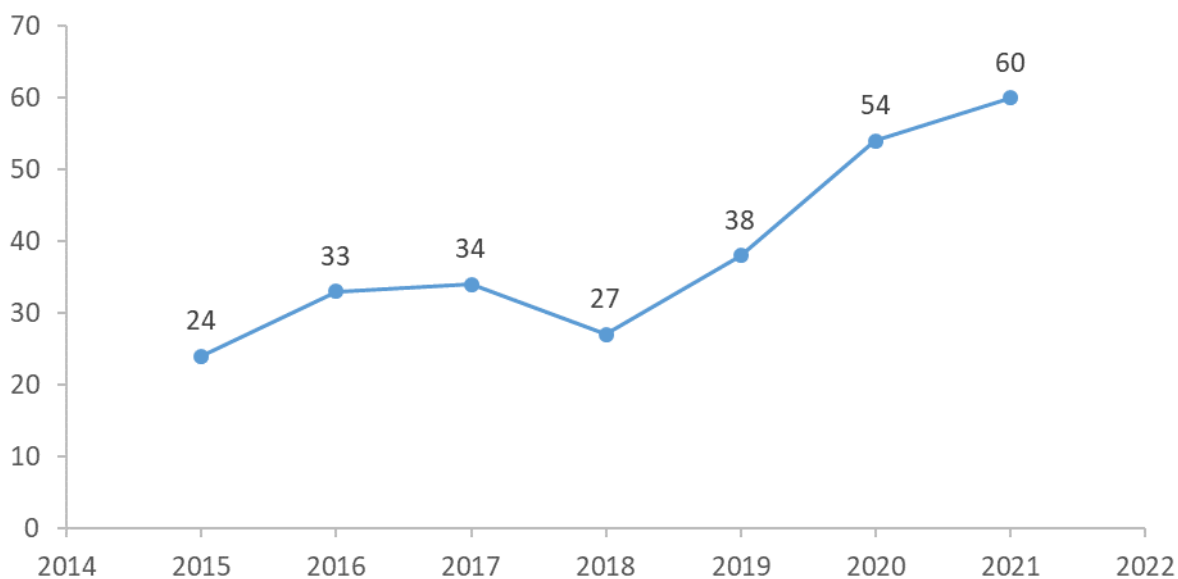
Kinnitatud kava kohaselt tuli 2021 N5 kutses ajateenistusse üle anda vähemalt 465 isikut. Kuni 08.11.2020 kehtinud määruse kohaselt tuli ajateenistusse anda 407 isikut. Seega suurendati ajateenistusse kutsutavate arvu vähem kui 2 kuud enne ajateenistusse asumist. Lühikesest etteteatamisest tingituna ning COVID-19 olukorras ei olnud võimalik nõutavat arvu isikuid ajateenistusse suunata. 2021 N5 asus ajateenistusse 414 isikut sh 6 naist.

2021 N29 kutses tuli ajateenistusse suunata vähemalt 1807 isikut. Vaatamata olukorrale riigis, kus raskendatud oli autokoolide töö ja koolide lõpetamine, suutis amet ajateenistuse plaani täita, andes kaitsevække kokku 1866 isikut sh 47 naist. Samuti omas 61% ajateenistusse asunutest vähemalt B-kategooria sõiduki juhtimisõigust. Samas tuli plaani täitmiseks suunata N29 ajateenistusse ka need isikud, keda tavaolukorras oleks suunatud ajateenistusse 2022 N5.

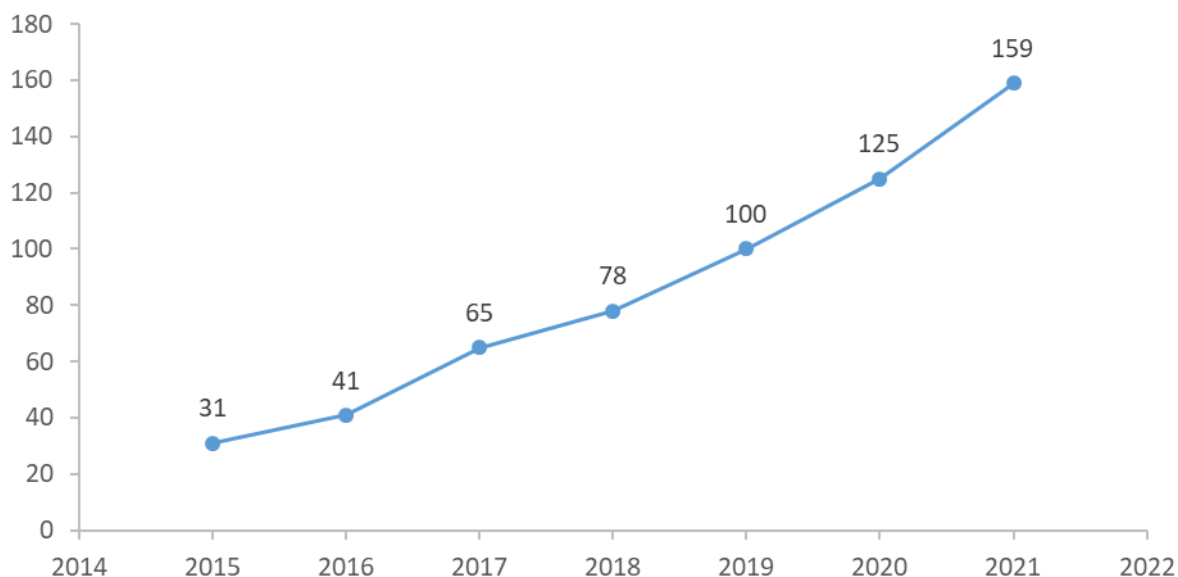
2021 N42 kutses tuli ajateenistusse värvata vähemalt 1129 isikut. Augustis 2021 sai amet korralduse kutsuda ajateenistusse vaid vaksineeritud või COVID-19 läbipõdenud kutsealused. Oli ette aimatav, et amet ei suuda sellistel tingimustel ajateenistuse plaani täita, kuna paljud juba varasemalt ajateenistusse kutse saanud isikutel ajateenistuse aega tuli muuta ning nende asemele leida uued vaksineeritud kutsealused. Võttes kasutusele täiendavaid meetmeid ja rakendades läbimõeldud kriisi tegevuskava suutis amet ajateenistusse anda 884 isikut sh 7 naist.

2021. aastal ajateenistusse ilmumata jättnud kutsealuste suhtes on alustatud vääртеomenetlusi.

2021.a asus klassiga ajateenistusse 28 klassi, mis on kampaania algusest alates parim tulemus. Covid-19-st tingitud kadude vähendamiseks kasutusele võetud meetmed avaldavad, aga mõju 2022 ajateenistuse plaani täitmisele ning mõju vähendamiseks on amet teinud täiendavaid arstlike komisjone eelarve piires. Heameel on, et naist tuleb ajateenistusse üha rohkem. Kui 2020. a astus ajateenistusse 54 naist, siis 2021. a juba 60 naist (Joonis 6). Samas on suurenenud ka ajateenistuse lõpetanud naiste arv. Kui 2020. a läbis ajateenistuse 25 naist, siis 2021. a juba 34 naist. Kokku on ajateenistuse läbinud praeguseks 159 naist (Joonis 7).

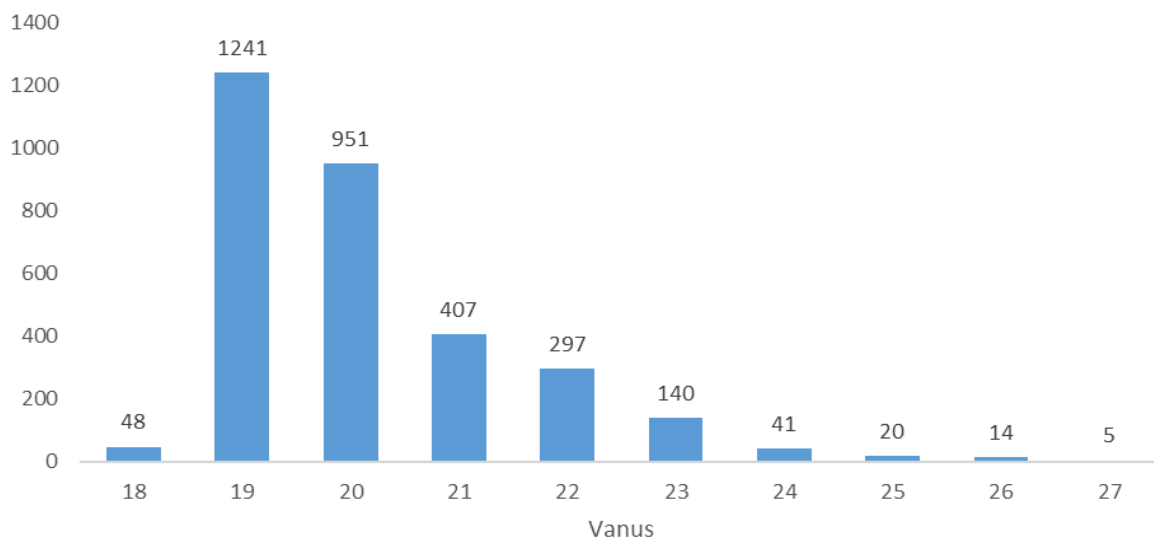

Joonis 6. Ajateenistusse astunud naiste arv perioodil 2015-2021.a.

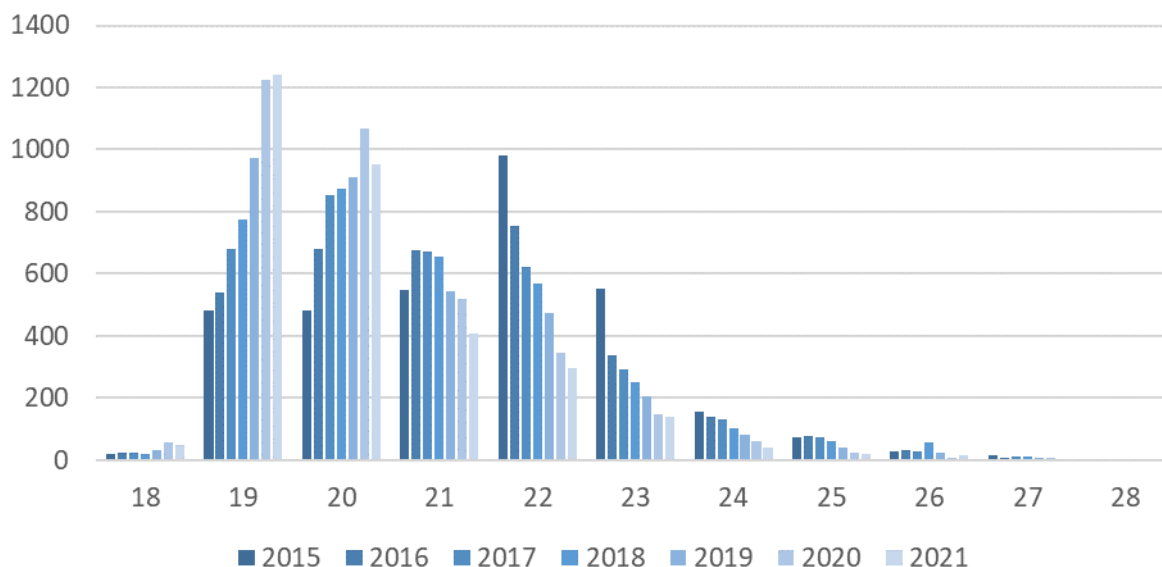
Joonis 7. Ajateenistuse läbinud naiste arv kokku 2015-2021. a.

2021. a ajateenistusse asunute keskmine vanus oli 20. aastat. Ajateenistusse asunute enamus (84%) oli seega vanuses 18-21 aastat (Joonis 8). Detailed statistilised andmed ajateenistusse asunud isikute hariduse ja juhilubade olemasolu kohta kutsumise nädala lõikes on esitatud aruande lisa olevates tabelites.

Joonis 8. 2021. a ajateenistusse asunud kutsealuste vanuseline jaotus.

Ajateenistusse asunud noorte vanus järjepidevalt langenud. Kui 2015. ja 2016. a oli enamus ajateenistusse asunud vanuses 21 ja 22 aastat, siis viimased kaks aastat on enamus olnud vanuses 19-20 aastat (Joonis 9). Kaitseressursside Amet on seda trendi ka omalt poolt soodustanud, kuna noorematel kutsealustel on vähem eraelulisi asjaolusid, mis võiks tekitada probleeme ajateenistuse läbimisel.

Joonis 9. Ajateenistusse asunud kutsealuste vanuse dünaamika 2015-2021.

2021. aastal osales KRA Riigikantselei poolt korraldatavas Avaliku sektori innovatsiooniprogrammis projektiga "Tahan ajateenistusse!", et töötada partneritega koostöös välja lahendused, mis toetavad noorte ajateenistusse asumist. Innovatsiooniprogrammi raames on välja töötatud viis lahendussuunda, mis on kõik testimisse läinud.

KRA suundadena on välja töötatud: 1) Kirjad ja SMS-d, mis kõnetaksid kõrvalehoidjaid. Esimesed prototüübid saadeti välja 14.10.2021; 2) Usalduslik nõustamine, mis toetaks noori ajateenistuse eel. 2021. aasta septembri lõpus toimusid testimised Saaremaal, Raplamaal, Võrumaal ja Ida-Virumaal.

Välja on töötatud kontseptsioon, ankeet ja küsimuskava, kaardistatud on kontaktid, kuhu suunata isikuid eluliste probleemide lahendamiseks; 3) Klassiga tervisekontrolli, mille raames testida, kuidas toimib klasside kaupa gümnaasiumi lõpuklasside kutsealuste tervisekontrolli kutsumine, mis on selle mõju koolidele ja milline on tulemus ajateenistusse asumisel.

Kokkuvõtteid testimise tulemustest tehakse 2022. aastal. Testimise tulemuste alusel otsustatakse, millised tegevused ja millisel kujul edasises praktikas rakenduvad. Kaitseväge suunal on töösse pandud ajateenistuse sisseelamise ümberkorraldamine, formeerimise protsessi korrastamine ja ühtlustamine, venekeelsete noorte keeleprobleemidele lahenduste leidmine, tegevvälaste koolitused motivatsiooni, meeskonnaharjutuste ja "kuidas aju õpib" teemadel ning ajateenistuse lõputunnistus.

Terviseseisundi hindamine

2021. aasta eesmärgiks oli läbi viia 381 arstlikku komisjoni (sh e-komisjoni). Reaalselt toimus 2021. aastal 414 arstlikku komisjoni (sh 36 e-komisjoni). Komisjonide arvu suurendamine 33 võrra oli üheks ajateenistuse plaani täitmise toetamise täiendavaks meetmeks. Läbi viidud arstlikud komisjonid asukohtade lõikes ja võrdlus eelmise aasta komisjonide arvuga on esitatud Tabel 1:

Tabel 1. KRA läbi viidud arstlikud komisjonid (sh e-komisjonid) 2020. ja 2021. aastal.

Komisjoni asukoht	2020	2021
Tallinna arstlik komisjon	161	177
Tartu arstlik komisjon	87	73
Pärnu arstlik komisjon	25	31
Kohtla-Järve arstlik komisjon	25	28
Rakvere arstlik komisjon	18	21
Viljandi arstlik komisjon	15	19
Paide arstlik komisjon	9	12
Kuressaare arstlik komisjon	9	12
Rapla arstlik komisjon	7	11
Haapsalu arstlik komisjon	8	10
Võru arstlik komisjon	10	10
Valga arstlik komisjon	7	9
Kärdla arstlik komisjon	1	1
Kokku	382	414

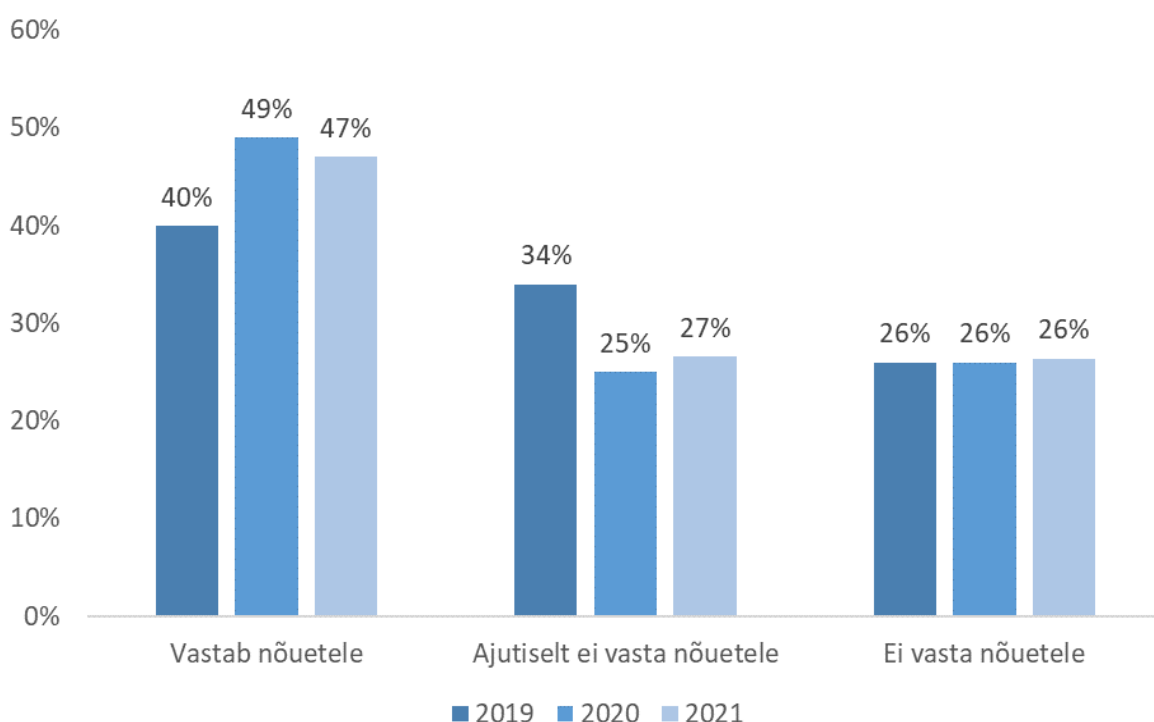
Nagu näeme Tabel 1, on enamus komisjone toimunud suuremates keskustes: Tallinn, Tartu, Pärnu, Kohtla-Järve. Enamus asukohtades on komisjonide arv võrreldes 2020. aastaga suurenenud (va Tartu).

2021. aasta arstlikesse komisjonidesse väljastas KRA kutsealustele 16 393 kutset. Seda on enam-vähem sama palju, kui 2020. aastal (16 220), aga tunduvalt vähem, kui 2019. aastal (23 981). Erinevus on peamiselt tingitud eespool kirjeldatud Covid-19 pandeemia tõttu tehtud arstlike komisjonide töö ümberkorraldamisest. Arstlikku komisjoni ilmus 2021. a 8399 kutsealust (2020. aastal 8039, 2019. aastal 12 067 kutsealust).

2021. aastal arstlikku komisjoniga seotud kohustuste rikkujatele on tehtud ettekirjutused. Ettekirjutuste tegemist mõjutas oluliselt COVID-19 pandeemiast mõjutatud olukord, kus komisjoni tulemata jätnud isikud põhjendasid oma mitteilmumist kehva enesetunde või võimalike viirussümptomitega. Lisaks mõjutas ettekirjutuste tegemist Innotiimi kõrvalehoidjatega tegelemise

projekt, kus piloteerimiseks oli vajalik enne tegevuste alustamist kokku koguda vähemalt 600 kõrvalehoidjat st neile ei saanud koheselt peale mitteilumumist ettekirjutust väljastada. Pärast piloodi käivitamist 2021 II poolaastal, sai hakata kogutud kõrvalehoidjatega jooksvalt edasi tegelema.

2021. aastal tehti komisjonides kutsealuste osas kokku 8145 otsust (2020. a 7952). 3829 nendest oli tervisenõuetele vastavuse otsust (47% otsuste arvust), 2168 ajutiselt mittevastavuse otsust (27% otsuste arvust) ja 2148 tervisenõuetele mittevastavuse otsust (26% otsuste arvust) (Joonis 10). Täiendavatele uuringutele suunati 562 kutsealust. Tervisenõuetele vastavuse otsuste osakaal on võrreldav 2020. a osakaaluga ja on tingitud komisjonide töö ümberkorraldusest COVID-19 pandeemia tingimustes. Kuna komisjoni kutsumine korraldati kellajaliseks, suunati komisjoni eelkõige isikud, kelle eelhindamise tulemus andis alust eeldada, et isik on sobilik ajateenistusse.

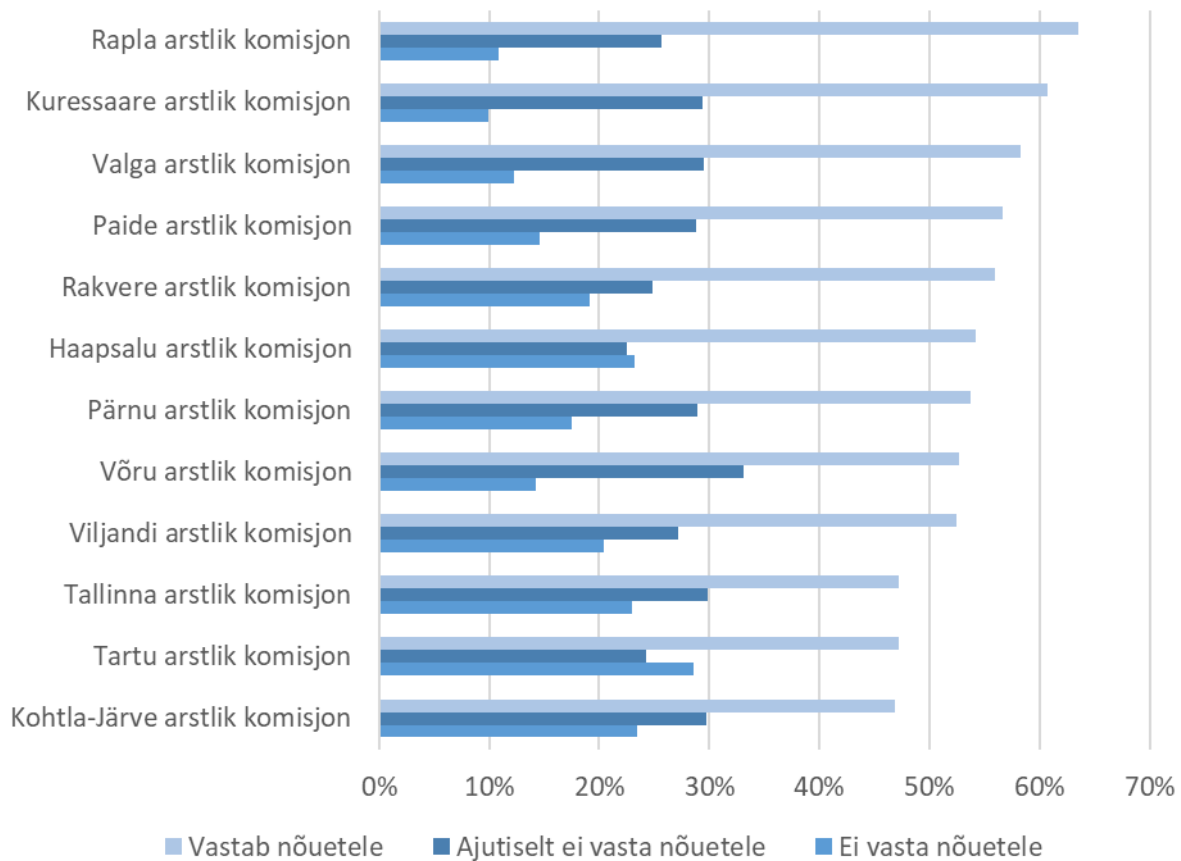

Joonis 10. KRA arstlikes komisjonides tehtud otsuste osakaalud 2019-2021.

2021. aastal tehti komisjonides 9548 otsust: 3815 tervisenõuetele vastavuse otsust (40% otsuste arvust), 3209 ajutiselt mittevastavuse otsust (34% otsuste arvust) ja 2524 tervisenõuetele mittevastavuse otsust (26% otsuste arvust). Täiendavatele uuringutele suunati 714 kutsealust. Seega jäi 2021. a terviseotsuste osakaal 2020. aastaga võrreldes samale tasemele (Joonis 10).

Kui vaadelda tehtud terviseotsuste osakaalusid arstlike komisjonide (va e-komisjonid) asukohtade lõikes (Joonis 11), siis paistab silma, et kõige enam tervisenõuetele vastavuse otsuseid on tehtud Rapla ja Kuressaare arstlikes komisjonides (üle 60% seal tehtud otsuste arvust). Kõige enam tervisenõuetele mittevastavuse otsuseid aga Tartu ja Kohtla-Järve arstlikes komisjonides.

Lisaks, Tallinnas ja Tartus töötavad ka e-komisjonid, kus tehakse ainult tervisenõuetele mittevastavuse otsuseid. E-komisjonides tehtud otsuste arv oli Tartus 256 ja Tallinnas 208, mis teeb vastavalt 17% ja 6% Tartu ja Tallinna arstlikes komisjonides tehtud otsuste koguarvust.

Joonis 11. KRA arstlikes komisjonides (va e-komisjonid) 2021. a tehtud tervisenõuetele vastavuse otsuste osakaalud arstlike komisjonide asukohtade lõikes.

2021. aasta komisjonide otsuste osas oli kutsealuste tervisenõuetele mittevastavuse või ajutiselt mittevastavuse domineerivateks diagnoosideks psüühika- ja käitumishäired ning lihaskonna ja sidekoehaigused (Tabel 2). Enamlevinud diagnoosid olid sarnased 2020. aasta otsustega.

Tabel 2. Peamised diagnoosid KRA arstlikes komisjonides 2021. aastal otsuseliikide lõikes.

Jrk nr	Otsuse liik	1.			2.			3.		
		Diagnoos	Arv	%	Diagnoos	Arv	%	Diagnoos	Arv	%
1	vastab kaitsevää-teenistuskohustuslase tervise-nõuetele	Lihaskonna ja sidekoe-haigused	862	23	Silma- ja silmamanuste haigused	610	16	Naha- ja nahaaluskoe haigused	195	5
2	ei vasta kaitsevää-teenistuskohustuslase tervise-nõuetele	Psüühika- ja käitumishäired	830	39	Lihaskonna ja sidekoe-haigused	362	17	Sisesekretsiooni-, toitumis- ja ainevahetus-haigused	162	8
3	ajutiselt ei vasta kaitsevää-teenistuskohustuslase tervise-nõuetele	Lihaskonna ja sidekoe-haigused	463	21	Psüühika- ja käitumishäired	435	20	Mujal klassifitseerimata sümptomid, tunnused ja kliiniliste ning laboratoorsete leidude hälbed	325	15

Komisjonide toimumise suurimaks väljakutseks on olnud komisjoni moodustamine vastava eriala arstidest. 2021. aastal toimus 22 arstlikku komisjoni kahe arsti osalusel, mis on üle poole vähem kui 2020. aastal (30.11.2021 seisuga). See näitab ameti komisjonide komplekteerimisega seotud ametnike head tööd. Jätkuvalt on aga probleemiks psühhiaatrite vähesus ja arstide üldine tööga koormatus. Komisjonide moodustamisele on kaasa aidanud võimalus arstidel komisjoni töös osaleda videosilla kaudu.

Olulisimaks tegevuseks 2021. aastal terviseseisundi hindamise valdkonnas võib pidada uue arstliku komisjoni protsessi kaardistamist ja ümberkorraldamist lähtuvalt klientide ja töötajate tagasisidest varasemale protsessile ning tervishoiuteenuse osutajate võimekusest. Uus protsess on kirjeldatud joonisena, juhendina ning sellele on koostatud protsessijoonise lisa. Alates 23.08.2021 toimuvad uuendatud protsessiga arstlikud komisjonid ühtsetel alustel kõikides piirkondades. Arstliku komisjoni muudetud protsess võimaldab tagada igale kutsealusele kindla vastuvõtuoja ja hoiab kokku kliendil arstlikus komisjonis terviseseisundi hindamiseks kuluvat aega. Samuti võimaldab uus protsess teha terviseseisundi hindamiseks vajalikud toimingud ühe päeva jooksul. Lisaks ühtlustati ja vähendati terviseuuringutele suunamise ja terviseuuringute vastuste kättesaamisega seotud toiminguid. Muudetud protsess on kuluefektiivsem ning vajaduspõhine. Amet sõlmis selleks tervishoiuteenuse osutajatega uued kokkulepped arvestades erinevate teenuseosutajate võimekust.

2021. aastal läks amet üle digitaalsele tervisekaardile, st kõik terviseandmed, mis on varasemalt kogutud või laekuvad ametile, lisatakse enne isiku tervise hindamist KVKR-i.

2021. aastal viis amet läbi arstide teabepäeva, mis kahjuks COVID-19 olukorrast tingituna toimus veebis. Teabepäeva eesmärk oli tutvustada arstlike komisjonide liikmetele KRA väärtusi, tehtud ja planeeritavaid teenuse arendusi ning selgitada nende põhjusi.

2021. aastal esitati 34 vait ameti arstliku komisjoni otsuse osas ning nendest on Kaitseministeeriumi vaidekomisjon teinud seisuga 01.01. 2022 vaideotsuse 28 vaide osas millest rahuldati 8 vait ehk 29% (28,6%). Sihttase 2021. aastaks oli 30%.

Kaitseväekohuslaste registri töötamine ja arvestuse pidamine kaitseväekohustuse üle

Kaitseväekohustuslaste register (KVKR) on töötanud plaanipäraselt (2021. aastal 99,95% kogu ajast), registris hallatavad andmed on aja- ja asjakohased. Registrikannete ja toimingute tegemine asutuse töövaldkonnas toimib kogu isiku KVKR-i elukaare ulatuses, sh meessoost Eesti kodanike kandmisest registrisse ja kandest teavitamine, kutsealustele ajapikenduse andmine, ajateenistusse kutsumata jätmise või vabastamine, kaitseväekohustuse võtmine, reservi arvamine ja kustutamine.

2021. aastal uuendati Küberväejuhatuse (KÜVJ) ja KRA vahelist KVKR-i teenustasemelepingut, mis katab jooksvad vajadused. KRA IKT on konsolideeritud KÜVJ-i ning nad toetavad KRA registrit selle lepingu alusel. Järjepidevalt toimub registri arendamine kasutajasõbralikumaks lisades juurde vajalikke funktsionaalsusi. Regulaarselt korrastatakse andmeid nii päringute alusel kui ka vastavate teavituste saamisel kaitseväekohustuslastelt.

Kaitseväekohustuse ja kaitseväeteenistuskohustuse täitmisega seotud pöördumised on menetletud, nende menetlemine on ühtlustunud ja muutunud kliendi suhtes paindlikumaks. 2021. aastal pööras amet suuremat tähelepanu selgemale keelekasutusele ameti dokumentides ja kliendi teenindusele. Valmimas on kliendisuhtluse hea tava.

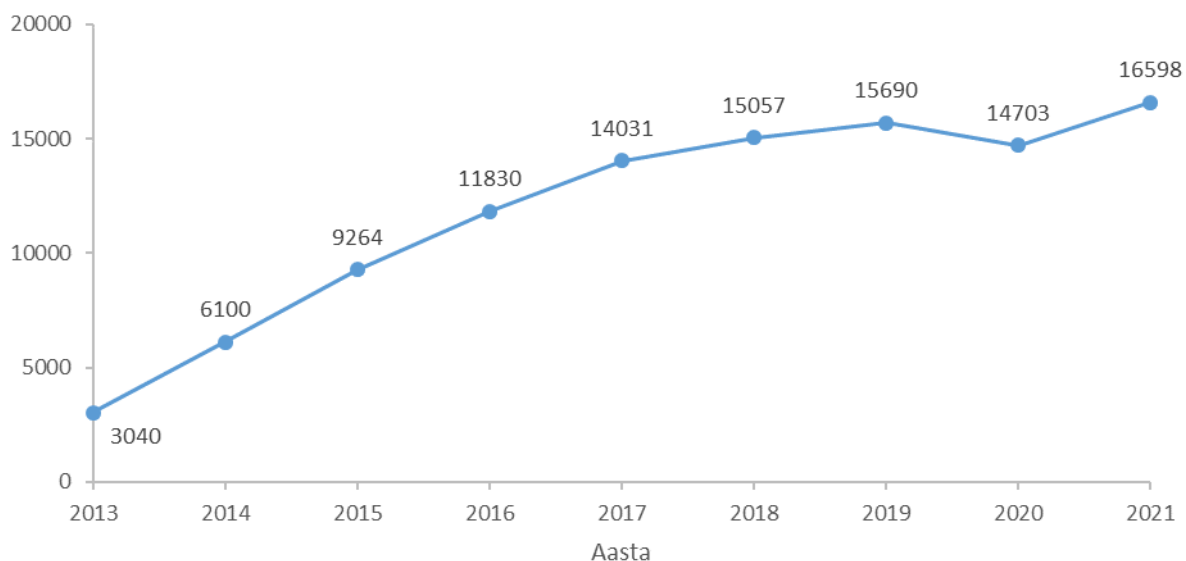
Planeeritavast Kaitseväeteenistuse seaduse (KVTS) muudatusest tulenevalt valmistatakse ette muudatusi ka KVKR-s. Ameti algatusel ühtlustati arstliku komisjoni hüvitisi, et üle minna automatiseeritud hüvitiste menetlemisele KVKR-is.

Perioodi jooksul on kaardistatud ja kirjeldatud kaitseväekohustuse täitmise toetamisega seotud protsessid ning selgitatud välja parendusvajadused. Praeguseks on realiseeritud kõik kokku lepitud arendusvajadused, nt terviseseisundi hindamise puutuv. Uue KVTS rakendamiseks vajalike muudatustega seotud parendused viiakse ellu vastavalt vajadusele. 2021. aastal loodi töögrupp KVKR-i statistika ja andmeanalüüsi võimaluste parendamiseks ja arendamiseks.

Ajateenistusse kutsumata jätmise

KVKR-s oli 1. jaanuar 2022. a seisuga 16 598 isikut, kelle suhtes on tehtud ajateenistusse kutsumata jätmise otsus. Ajateenistusse kutsumata jätmise peamiseks põhjuseks on kutsealuste terviseseisundi nõuetele mittevastavus (16 263 isikut). See arv viimastel aastatel pidevalt suurenenud ja mõjutab tuleviku ajateenistusest vabastatute arvu, mis on ka viimastel aastatel pidevalt kasvanud (Joonis 12). Lõppkokkuvõttes mõjutab see ka ajateenistuseks kõlbulike kutsealuste arvu nagu on selgitatud antud aruande kutsealuste prognoosi peatükis. Ülejäänud alused – madal haridustase, kriminaalasjas kahtlustatav või süüdistatav, asunud omandama kõrgharidust arsti või õe erialal jne – mõjutavad ajateenistusse kutsumata jäetute üldarvu väiksemas mahu.

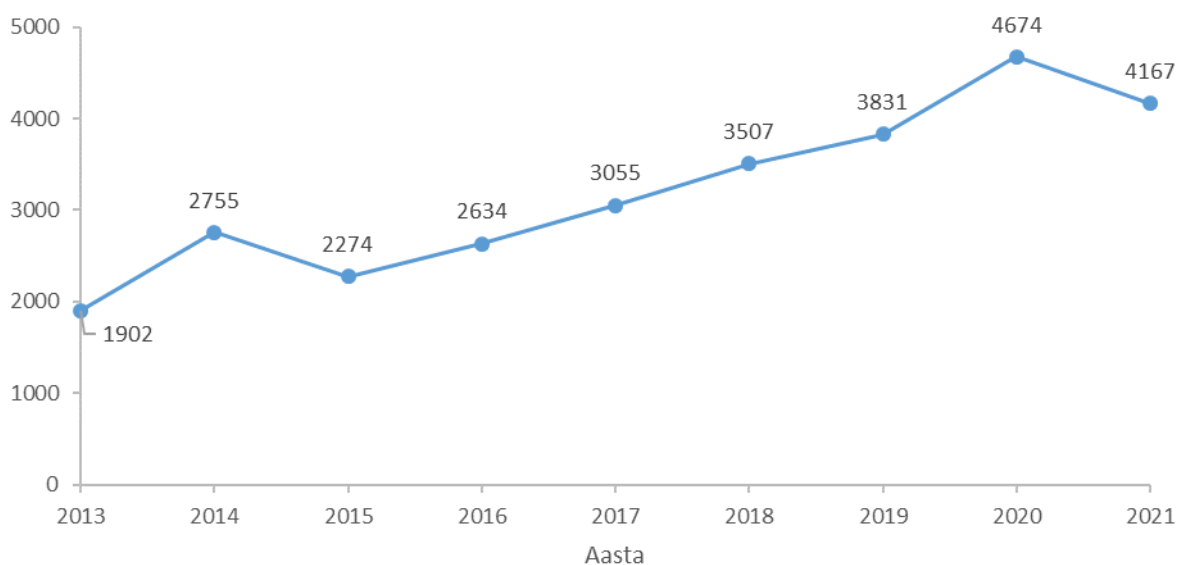
Edaspidi võib ajateenistusse kutsumata jäetud isikute statistiline number väheneda, kuna halduspraktika muutmisel vormistatakse ajateenistusse kutsumata jätmise otsused vaid kutsealustele, kes on kutsutud ajateenistusse. See tähendab, et amet ei väljasta kutset kutsealusele, kellel esinevad ajateenistusse kutsumata jätmise alused ja need on ametile teada enne otsuse väljastamist.

Joonis 12. Ajateenistusse kutsumata jäetud isikute dünaamika perioodil 2013-2021

Ajateenistusse asumisest vabastamine

Ajateenistusse asumisest vabastatuid oli 01.01.2022 seisuga KVKR-i andmetel 4167. Peamiseks põhjuseks on piirvanuse täitumine (saanud 28-aastaseks, 3740 isikut kelle seas kajastuvad ajateenistusse kutsumata jäetud ja ajapikendust omanud kutsealused). Ülejäänud ajateenistusse asumisest vabastamise põhjused mõjutavad vabastatute üldarvu vähem. Viimaste aastate vabastatute üldarvu kasvav trend pöördus 2021.aastal vähenemise suunas. Võrreldes 2020. aastaga vähenes vabastatute arv 507 isiku võrra (Joonis 13).

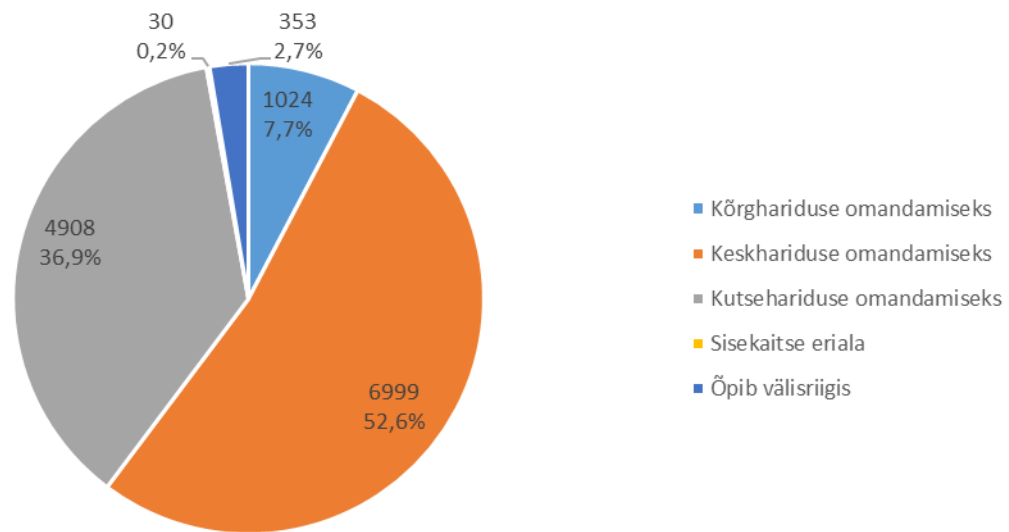

Joonis 13. Ajateenistusse asumisest vabastatud isikute dünaamika perioodil 2013-2021.

Ajapikenduse andmine

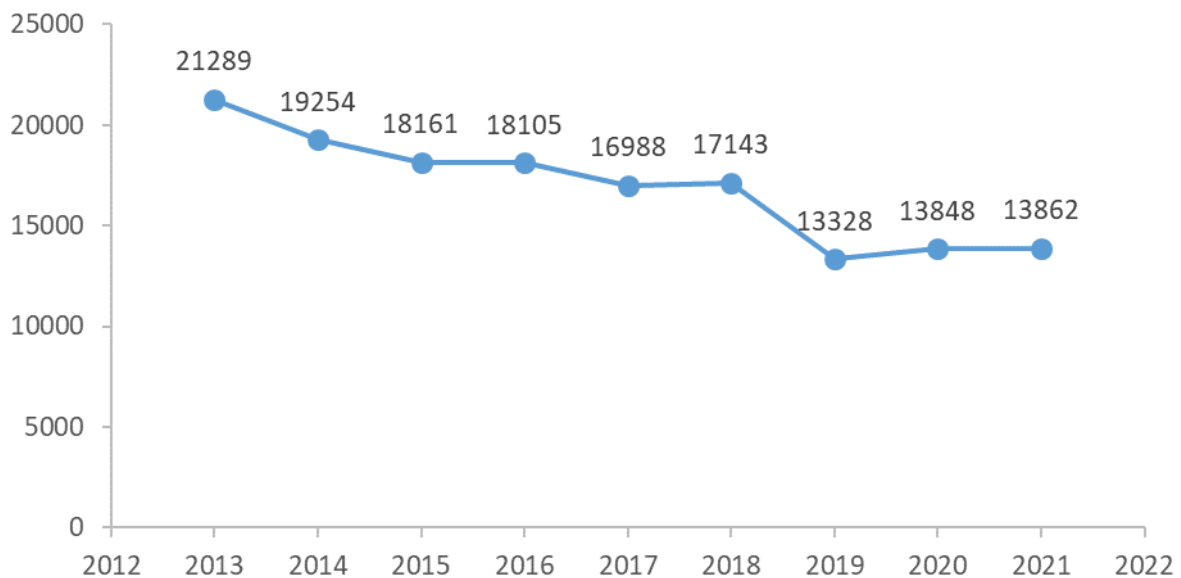
Ajateenistusse asumise ajapikendusi oli KVKR-s seisuga 01.01.2022 13 862. Kõige rohkem on antud ajapikendust hariduse omandamiseks (13 314 otsust, 96% otsustest), järgmisena on ajapikenduse aluseks olnud lapse ülalpidamine või puudega isiku hooldamine (443 otsust, 3,2%). 101 ajapikenduse

otsust (0,7%) on tehtud tervisenõuetele ajutise mittevastavuse tõttu ning 4 ajapikendust on antud valitaval ametikohal töötamiseks. Hariduse omandamiseks antud ajapikendustest rohkem kui poole moodustavad üldkeskhariduse omandamiseks antud ajapikendused (Joonis 14).

Joonis 14. Hariduse omandamiseks antud ajapikenduse arv seisuga 01.01.2022.

Üldse on kehtivate ajapikenduse otsuste arv KVKR-s aasta lõpu seisuga alates 2013. aastast pidevalt vähenenud (Joonis 15). Viimasel kolmel aastal on see jäänud pidama tasemele 13 000-14 000 otsust juures.

Joonis 15. Ajapikenduse otsuste dünaamika perioodil 2013-2021.

Edaspidi võib ajapikendusega isikute statistiline number väheneda, kuna halduspraktika muutmisel vormistatakse ajapikenduse otsused vaid kutsealustele, kes on kutsutud ajateenistusse. See tähendab, et amet ei väljasta kutset kutsealusele, kellel esinevad ajapikenduse alused ja need on ametile teada enne otsuse väljastamist.

Ajateenistuse asendamine asendusteenistusega

Ajateenistuse asendamine asendusteenistusega toimub vastavalt seadusele. Taotlused on menetletud ja asendusteenistujad on suunatud teenistusse.

2021. aastal astus asendusteenistusse 74 isikut, kellest 2022. a jätkab teenistust 70. Kolm asendusteenistajat on vabastatud teenistusest, kuna nende tervis ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele. Ühe asendusteenistuja teenistus on peatatud seoses omavolilise puudumisega. Isiku suhtes on alustatud väärteomenetlust. Asendusteenistusest arvati 2021. aastal reservi kokku 73 isikut. Asendusteenistuse avaldusi esitati 2021. aastal 121.

Kinnitatud sihttase on täidetud. Lisaks suunati ühekordselt täiendavalt isikuid asendusteenistusse kutsealuste sõidukulude jäägist tekkinud rahade arvelt. Keskmine asendusteenistujate arv 2021. aastal oli 69.

Asendusteenistuse teenistuspakadena on kõige populaarsemad erinevad mittetulundusühingud (33 teenistujat), 24 teenistujat teenib lasteaedades või koolides, 14 Päästeametis.

Tabel 3. Asendusteenistuse ülevaade 2021. aastal

Asendusteenistus (arvestusperioodil)		
Jrk nr	Näitaja	2021
1	Asendusteenistuses seisuga 1.jaanuar 2022	70
2	Alustas asendusteenistust	74
3	Lõpetas asendusteenistuse	73
4	Esitatud taotlusi asendusteenistusse asumiseks	121

Kaitseväekohustuse teavitustegevus

Alates 2021. aasta aprillist loodi turundusnõuniku ametikoht, mille eesmärk on tõsta ühiskonna teadlikkust ajateenistuse olulisusest Eesti riigikaitstes. Uue ametikoha esimene väljakutse oli hetkeolukorra kaardistamine, informatsiooni omandamine ning asutusesiseste ning-väliste partnerite leidmine.

Turunduse tegevussuundadest mahukam on kaitseväekohustuslaste plaani täitmise toetamine, mille läbiviimiseks kasutati KRA sotsiaalmeedia kanaleid, veebilehte ja suuremaid meedia- ning turunduskampaaniaid. Samuti on lisafookuses riigikaitseõpetuse propageerimine.

Sotsiaalmeedia kanalite jälgijate arvud on aasta lõikes pidevas tõus, millele aitab kaasa sealt tehtavate postituste arv ning sisu. Facebookis on alates aprillist orgaaniliselt tõusnud jälgijate hulk suurusjärgus 1/3 võrra ja Instagramis 1/4 võrra. Suurim probleemkoht on sotsiaalmeedia postituste väikene levik (*reach*), mille tingib see, et sotsiaalmeedia platvormid piiravad postituste orgaanilist levikut.

2021. aastal hangiti 10 animeeritud lühivideot, mille peamine eesmärk on selgitada ajateenistusega seonduvaid küsimusi ning selgitada lahti erinevaid tegevusi ja protsesse.

2021. aastal võttis amet üle „Naised vormi“ kampaania, mille eesmärk on suurendada sihtrühma (Eesti neid ja naised vanuses 15 – 26) teadlikkust ja informeerida ajateenistuse olemusest ja edasistest karjäärivõimalustest Kaitseväes. 2021. aastal viidi 2022. aasta tegevuste elluviimiseks läbi hange.

Jooksvalt toimus 2021. aastal ajateenistuse ja kaitseväekohustuse täitmist toetava audiovisuaalse sisu (foto, video, slaidid) tootmine ja levitamine sotsiaalmeedias (Facebook, Instagram). Samuti masspostituste edastamine otse või läbi õppeasutuse.

2021 läks eetrisele telesaade „Tere tulemast Kaitseressursside ametisse“, mille eesmärk oli KRA ja selle tegevuste tutvustamine ning ajateenistuse ja tegevteenistuse populariseerimine. Saade oli eetris 30. oktoobril 2021, Kanal 2-s. Samuti olid saate kordused eetris Kanal 11-s ja Kanal 12-s. Saate auditoorium oli ligemale 40 000 inimest, millele lisanduvad veel vaatamised erinevatest sotsiaalmeedia kanalitest.

Ajateenistuse ja riigikaitse olulisuse teadvustamine

2022. aastal peaks 5900 õpilast läbima riigikaitseõpetuse aine. Olemas on ülevaade õpetajatest ja õppijate arv kajastub aruannetes.

2021. aastal korraldati neli riigikaitseõpetajate ümarlauda, et hoida õpetajatega sidet, jagada informatsiooni ja kuulata murekohti. Ümarlauad olid eriti vajalikud, kuna riigikaitsealagrite üleminek Kaitseliidule tekitas õpetajates ebakindlust tuleviku osas.

Riigikaitseõpetuse toetamiseks on 2021. aastal eraldatud ligi 650 000 eurot (eelarve suurenemine on seotud 2020. aastal kasutamata vahendite jäägiga). Toetuste taotluste esitamiseks võeti esialgu kasutusele ILIAS keskkond, mis lihtsustab andmete kogumist ja selekteerimist. Taotluste menetlemiseks on tulevikus vaja siiski terviklikumat süsteemi ja seepärast plaanitakse 2022. aastal ühineda Kultuuriministeeriumi toetuste menetlemise süsteemiga, mis võimaldab kogu taotluste menetlemise protsessi (sh puuduste kõrvaldamine, kirjavahetus, lepingute sõlmimine, väljamaksed ja aruandlus) läbi viia ühes keskkonnas.

Alates 2022. aastast korraldab riigikaitseõpetuse laagreid Kaitseliit. 01.10 jõustus uus taotluste menetluse kord ja laagrite läbiviimise kord. Ülevaade korrast anti riigikaitseõpetajatele 2021. aasta ministeeriumi korraldatud sügisseminaril. 2022. aasta laagrite taotlused on KRA poolt kokku kogutud ja edastatud Kaitseliidule. Ameti taotlusvoor sõidukulude ja õppekäikude toetuseks sellest tulenevalt mõnevõrra viibis.

Õpilaste riietamine vormidesse riigikaitseõpetuse laagrites on jätkuvalt ameti koordineerida. Teeme koostööd Kaitseliiduga, et õpilaste riietamine toimuks kiiresti ja tõrgeteta. Kaardistatud on piirkonnad, kus riietamisel on vaja abi.

Kaitseväge planeeritud ajateenijate sihtarvu saavutamise võimalikkuse hinnang

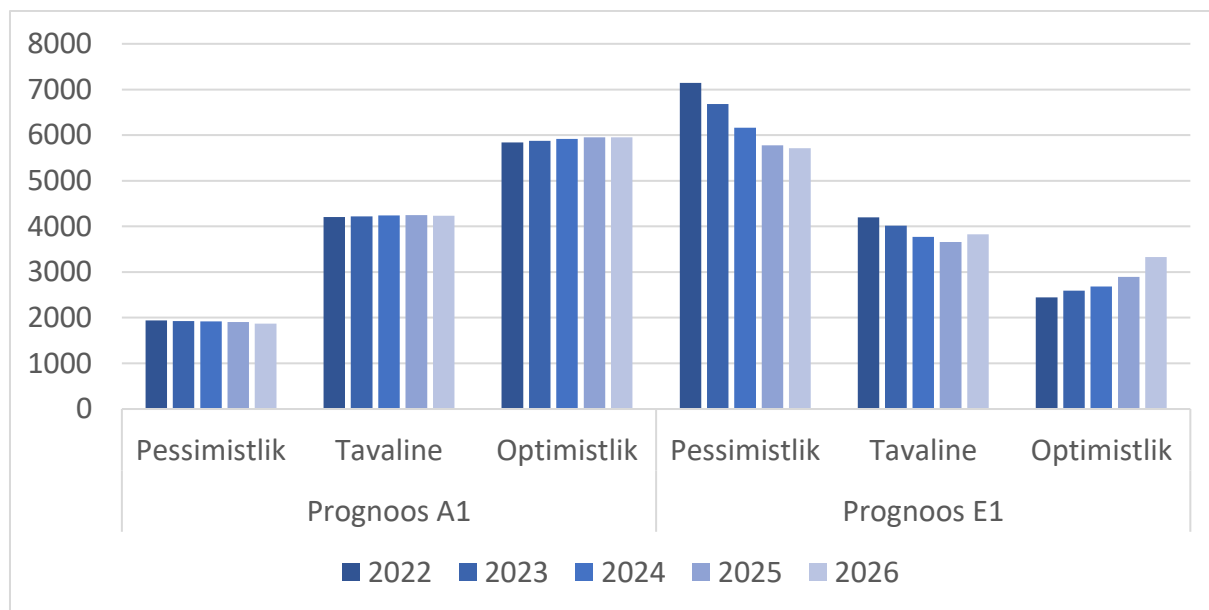
Vajalikul hulgal kutsealuste ajateenistusse saatmine muutub aasta-aastalt üha suuremaks väljakutseks. Peamine põhjus on siin kutsealuste halb tervises seisund. Aruande kirjutamise hetkel on KVKR-s näiteks ainult ca 450 kutsealust, kellega saaks AT kutsumise toiminguid teha: kes on üle 18. a vanad, kellel pole kehtivat ajapikendust ja kellele on antud kätte arstliku komisjoni või ajateenistuse kutse. Seega sõltub ajateenijate tellimuse täitmine eelkõige juurde tulevatest tervisenõuetele vastavast kutsealuste arvust. 2020. aastal mõjutas tellimuste täitmist COVID-19 pandeemiast tulenev arstlike komisjonide töökorralduse muutus ja ajateenistusse kutsumise korraldus. 2021. a mõjutas üleantavate kutsealuste arvu eelkõige seatud vaksineerituse nõue, mistõttu nende kutsealuste, kes keeldusid end vaksineerimast, ajateenistusse kutsumine lükkus edasi.

Ajateenistusse kutsumata jäetute arv ja osakaal on aastast aastasse suurenenud. Viimasel paaril aastal on küll ka siin näha stabiliseerumise märke tasemel umbes 15 000 kutsealust. Teine faktor, mis mõjutab ajateenistusse minevate kutsealuste arvu on ajapikendused. Peamine põhjus ajapikendusteks

on hariduse omandamine. Antud ajapikenduste arv on küll pidevalt vähenenud ja jäänud viimasel paaril aastal umbes 14 000 kanti.

Lähtudes sündide põhjal prognoositavast demograafilisest olukorrast (KVKR-i kantavate uute kutsealuste arvu kasv) lähimal 5-l aastal ja prognoositavast tervise seisundile vastavast kutsealuste olukorrast baastaseme (2019 ja 2020. aasta) näitajate jätkudes (nn tavalise olukorra prognoos) võib eeldada, et seatud eesmärk üle anda 4000 kutsealust aastas tundub lähima 5 aasta perspektiivis teostatav (Joonis 16). Tuleb aga mainida, et alates 2028. aastast on oodata jälle KVKR-i kantavate uute kutsealuste arvu vähenemist seoses sündide arvu vähenemisega alates 2011. aastast.

Kutsealuste prognoos 2022 – 2026 täpsem arvutuskäik on toodud aruande lisa 2.

Joonis 16. „Vastab tervisenõuetele (A1)“ ja „ajutiselt ei vasta tervisenõuetele (E1)“ kutsealuste prognoos perioodiks 2022-2026 kolme stsenaariumi alusel.

Peamised kitsaskohad ja tegevused nende parendamiseks

Jätkuvalt on probleemiks vaikumisi juurdepääsu puudumine kaitseväekohustuslaste digitaalsetele terviseandmetele. Juurdepääs terviseandmetele tagaks kutsealuste parema ajateenistusse kutsumise planeerimise ning omakorda lihtsustaks arstlike komisjonide tööd tervise seisundi hindamise osas ning võimaldaks senisest rohkem e-komisjonide läbiviimist. **Kaitseväeteenistuse seaduse muudatus, mis peaks jõustuma 2022. aastal, näeb ette, et KRA näeb terviseandmete hindamiseks isiku e-terviseandmeid.** Isikul on õigus enda andmete nägemine küll ära keelata, kuid sellisel juhul tuleb isikul esitada enda kohta käivad terviseandmed KRA-le muul taasesitamist võimaldaval viisil. Sotsiaalministeerium samas eelnõud just antud põhjusel ei kooskõlastanud.

Keskmine asendusteenistujate arv 2021. aastal oli 69. Teenistuse ootel, kelle osas ei saa rahaliste vahendite puudumise tõttu otsust teha, on rohkem. **Kavandatava kaitseväeteenistuse seaduse muudatusega luuakse asendusteenistuse kõrvale reservasendusteenistus** ning täiendavalt nähakse ette asendusteenistuse koha poolt hüvitise tasumine kahasse Kaitseressursside Ametiga. Seega on teoreetiliselt võimalik peale seaduse muudatuse jõustumist suunata asendusteenistusse poole rohkem isikuid, kuid on oht, et seaduse jõustumisel ei ole kõik asendusteenistuskohad valmis kohe rahaliselt panustama. Seega võib juhtuda, et mõneks ajaks asendusteenistuskohade arv väheneb, kuid

arvestades seda, et senistele kohtadele lisanduvad seadusemuudatusega haiglad ja kaitsevägi, peaks asendusteenistuskohetasid olema siiski piisavalt.

Ettevalmistatav kaitseväeteenistuse seaduse muutmise toob endaga kaasa vajaduse KVKR-i suuremahuliseks arendamiseks. Kuna arendusi ei ole võimalik teha enne, kui seadus on vastu võetud, ei ole võimalik ette ennustada, milline on ajaaken, mis jääb seaduse jõustumise ja registriarenduste rakendamise vahele. Küll aga teeb KRA ettevalmistusi olemasoleva eelnõu põhjal.

Amet vormistab otsuse või jätab läbi vaatamata kõik kutsealuste ajapikenduse taotlused ja seda sõltumata kutsealuse kaitseväeteenistuskohustuse olemasolust. Kaitseväeteenistuskohustus on kutsealusel, kellel on ajateenistuse aeg määratud ja tal tuleb asuda ajateenistusse. Ajapikendus on kutsealuse ajateenistusse asumise edasilükkamine. **Halduskoormuse vähendamiseks tuleb üle minna halduspraktikale, kus ajapikenduse taotlusi menetletakse vaid nende kutsealuste osas, kellel on ajateenistuse aeg määratud ja kellel tuleb see aeg aluste esinemise tõttu edasi lükata.** Sarnast praktikat tuleks rakendada ajateenistusse kutsumata jätmise osas.

Riigikaitsealaagrite üleminek Kaitseliidule on tekitanud õpetajate seas (eriti Tallinna linnas) vastumeelsust õpilaste formeerimise korraldamiseks. Selleks **tuleb ametil teha õpetajatega tihedat koostööd ja proovida leida sobivaid lahendusi õpilaste formeerimiseks.** Samas tuleb arvestada, et amet ei saa üle võtta õpetaja ülesandeid.

Riigikaitseõpetuse taotluste menetlemine toimub praegu Postipoisi ja ILIAS keskkonna kasutamise teel. Samas ei taga see menetluse ökonomust ja terviklikku ülevaadet kasutajatele. 2022. aastal tuleb üle minna taotluste menetlemise süsteemile. **Selleks on amet kohtunud Kultuuriministeeriumiga ning neil kasutusel olev lahendus lahendaks nii ökonomisuse kui kasutajamugavuse küsimuse.** Taotluste menetlemise süsteemi rakendudes oleks võimalik samas süsteemis menetleda ka riigikaitseõpetajate stipendiume st amet saaks selle üle võtta ilma täiendavate personalikuludeta.

COVID-19 olukord on tekitanud vajaduse riigikaitseõpetuse digitaalse õppevara loomiseks. Olemas on küll PDF formaadis Riigikaitse õpik e-raamat keskkonnas, kuid tegemist on õpiku skaneeritud versiooniga, mis ei rahulda tänapäevaseid õpivajadusi. **Amet kavatses 2022. aastal alustada digitaalse õppevara loomisega koolidele kättesaadavasse e-õppe keskkonda.** Loodav digitaalne õppevara on olemasoleva õpiku põhine ning toetab õpiväljundite saavutamist.

Värbamistegevused

Värbamiskeskuse aasta ülevaates on välja toodud olulisemad näitajad keskuse põhimääruse järgsetest tegevustest põhitegevuste lõikes. Värbamiskeskuse põhiülesandeks on tegeleda personali värbamisega Kaitseväge, Kaitseliidu ja teiste valitsemisala asutuste jaoks. 2021. aasta peamised tegevusnäitajad on kokkuvõtlikult välja toodud Tabel 4.

Tabel 4. Värbamiskeskuse tegevuste ja tulemuste koondülevaade 2021. aastal.

Tegevus	Möödik
Tellitud ametikohad kokku	684
Üle antud ametikohad kokku	517
Tühistatud	46
Luhtunud	28
Tegevväelaste tellimused	
Tellitud tegevväelase ametikohtadele	377
<i>sh ScP ametikohtadele</i>	67
Üle antud tegevväelase ametikohtadele	294
<i>sh menetlustellimused</i>	90
<i>sh ScP ametikohtadele</i>	67
<i>sh ajateenistusest</i>	99
Tühistatud	37
Luhtunud	11
Riigitöötajate tellimused	
Tellitud riigitöölise ametikohtadele	307
Üle antud riigitöölise ametikohtadele	223
Tühistatud	9
Luhtunud	17
Värbamiskeskuse esinemised kokku aasta algusest	
Koolides	88
Ajateenijatele	46
Messidel ja üritustel	16
Tegevväelaste koolitus	10
Tellimuste täitmise %	
Teenistussuhe	Tellimuste täitmise %
Tegevväelased	78,0%
Riigitöölised	72,6%
Kokku	75,6%

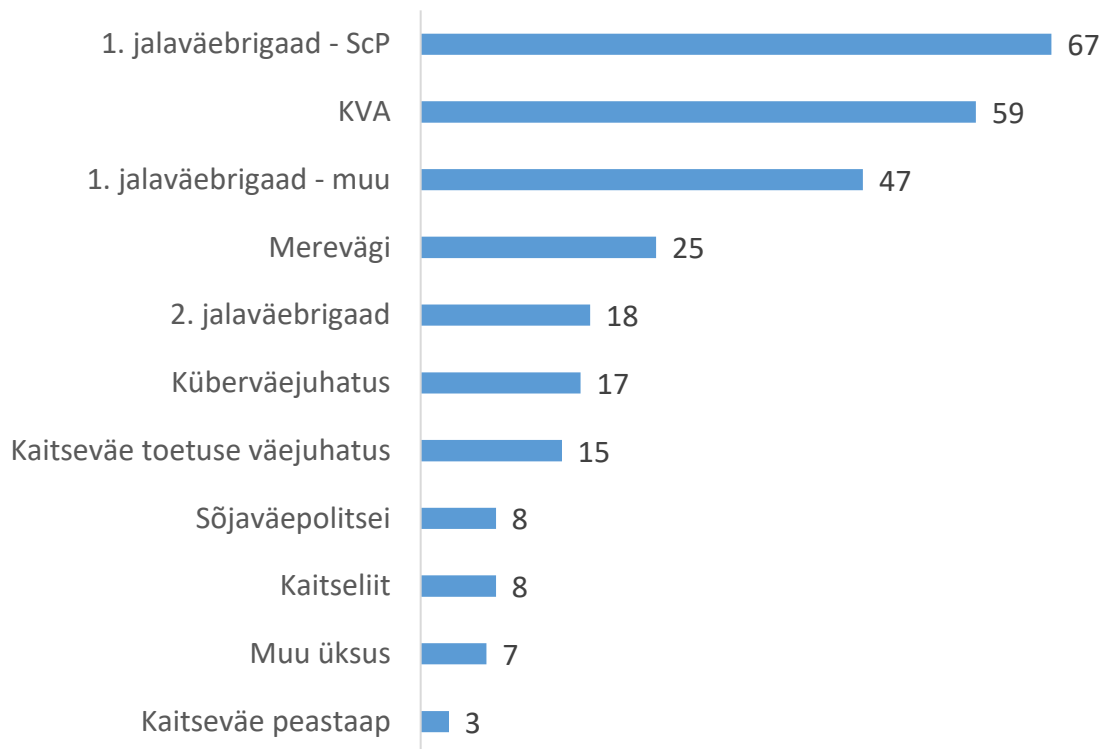
Tegevteenistujate värbamistellimused ja täitmine

2021. aastal edastati Värbamiskeskusele kokku 377 tegevväelase ametikoha täitmise taotlust. Nendest 11 ametikoha tellimuse täitmine luhtus ning 37 ametikoha tellimust tühistati, peamiselt kaitsevaldkonna eelarvekärbete tõttu. **Värbamiskeskus täitis 2021. aastal 294 tegevväelase ametikoha tellimust** ning 37 ametikoha täitmist jätkatakse 2022. aastal.

Kui mitte arvestada tühistatud tellimusi, siis 2021. aasta tegevväelaste **tellimuste täitmise osakaal on 86,5%**, mis on lähedane KMAK 2020-2023 kehtestatud tegevväelaste värbamistellimuste täitmise määrale 90%.

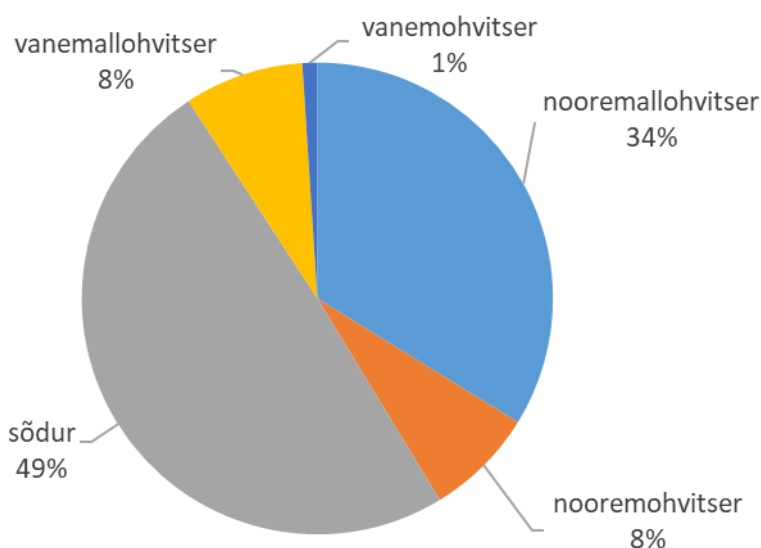
Kõige rohkem täitis Värbamiskeskus Scoutspataljonist saabunud tegevväelaste ametikohtade tellimusi – 67 (65 meest ja 2 naist). Kokku kandideeris Scoutspataljoni ametikohtadele 2021. aastal 145 inimest. Ligi pooled Scoutspataljoni üle antud kandidaatidest (31) asus teenistusse otse pärast ajateenistuse läbimist.

Kaitseväe Akadeemias asus põhikursusele õppima 91 kadetti. 51 inimest asus õppima organisatsiooni väliselt (ajateenistus 39 inimest + reservteenistus 12 inimest) ning 40 inimest liikusid õppima organisatsiooni siseselt. Värbamiskeskuse KVA täidetud tellimustest **51** olid kadetid, kes asusid õppima maaväe, õhuväe või mereväe põhikursustele.

Joonis 17. Tegevteenistujate ametikohtade täitmised struktuuriüksuste lõikes 2021. aastal.

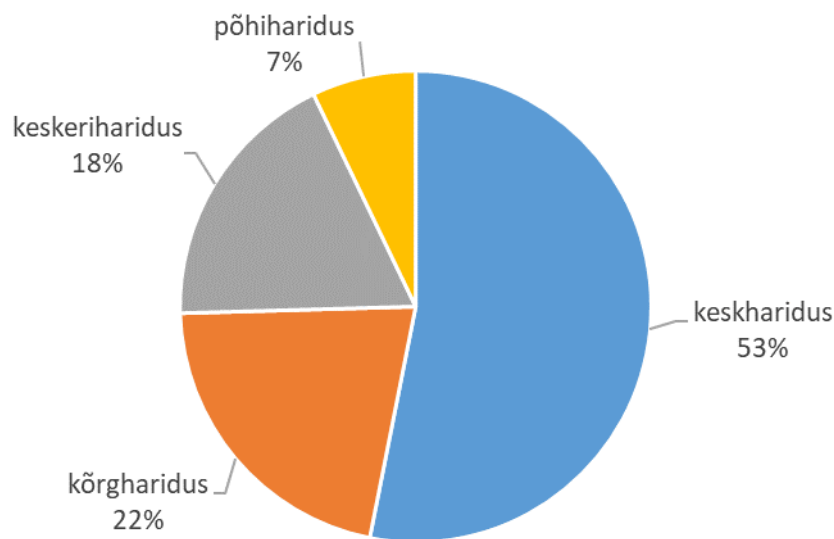
2021. aastal kandideeris erinevatele tegevväelaste ametikohtadele kokku 795 meest ning 177 naist. Kokku osutusid valituks ning asusid tegevteenistusse 27 naist, kellest 7 olid värskelt ajateenistuse lõpetanud teenistujad.

Joonis 18. Üle antud tegevväelaste jagunemine aastmegruppide vahel

Kõige enam täideti tegevväelaste ametikohti sõduri aastmetega kandidaatidega (49%). Ohvitseri aastmetega kandidaatide osakaal oli kokku 9% (8% nooremohvitser ja 1% vanemohvitser).

Enim asus tegevteenistusse keskharidusega kandidaate (53%), järgnevad kõrgharidusega (22%) ja keskeriharidusega (18%) kandidaadid.

Joonis 19. Üle antud tegevväelaste jagunemine kandidaadi hariduse alusel

Ajateenistusest liikumine

Oluline sihtrühm tegevteenistujate värbamisel on läbivalt olnud ajateenijad. Värbamiskeskus loeb „otsesest“ liikumist juhul, kui avalikul konkursil osutub valituks isik, kes on lõpetanud ajateenistuse 3 kuud või vähem tagasi. 2021. aastal liikus ajateenistusest tegevteenistusse kokku 96 inimest. Andmed koguti kandideerijate ütluste alusel. Keskmine ajateenijate värbamisemäär on 5,4% aastas, 2021. aasta madal värbamisemäär on tingitud eelarvekärpest mille tulemusel II-III kvartalis kehtestati värbamise piirangud.

Kõige rohkem jätkasid teenistust 1. jalaväebrigadis teeninud ajateenijaid – 63, moodustades ligi 4% kõikidest sealteeninud ajateenijatest. Kõige suurem tegevväelastena jätkamise osakaal oli Mereväes, kus tegevteenistusse asunud ajateenijad moodustasid 12% kõikidest seal 2020. aasta jooksul teeninud ajateenijatest.

Tabel 5. Ajateenistusest tegevteenistusse liikumine struktuuriüksuste kaupa

Struktuuriüksus	2020. a kutsumised				2021. a tegevväelaseks	
	5. nädal	29. nädal	42. nädal	kokku	Jätkasid tegevväelastena	osakaal
1. jalaväebrigaad	146	1058	554	1758	63	3,6%
2. jalaväebrigaad	40	479	399	918	10	1,1%
Luurekeskus	0	16	0	16	-	0,0%
Merevägi	25	25	0	50	6	12,0%
Küberväejuhatus	26	109	103	238	11	4,6%
Sõjaväepolitsei	140	140	0	280	6	2,1%
Toetuse väejuhatus	30	150	60	240	0	0,0%
Kokku	407	1977	1116	3500	96	2,7%

Tsiviilteenistujate värbamistegevuste ülevaade

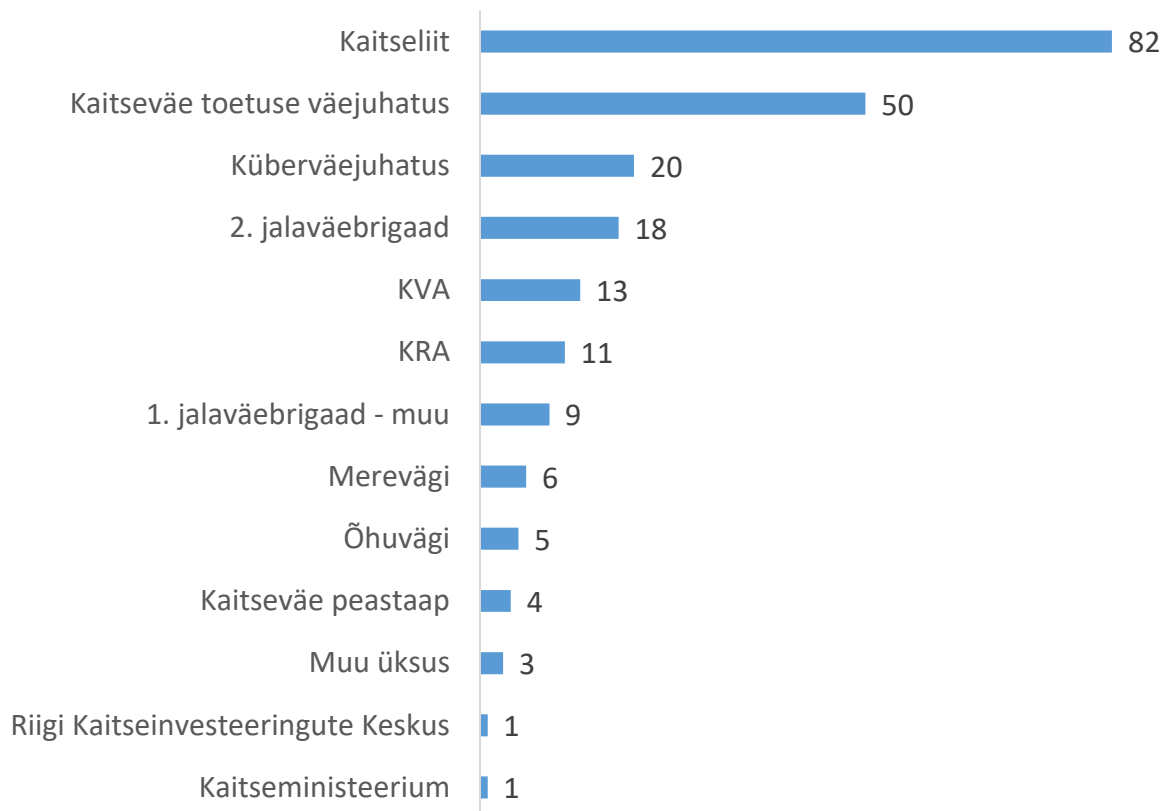
Lisaks tegevväelaste värbamisele moodustab värbamiskeskuse olulise töömahu ka riigiteenistujate ametikohtade täitmine.

Kokku saabus 2021. aastal värbamiskeskusele 307 tsiviilteenistujate ametikoha tellimust, millest 37 olid ametniku ametikohtade tellimused ja 270 töölepingulised tellimused. Nendest tühistati 9 tellimust (1 ametnik, 8 töölepingulist) ning 17 tellimuse täitmine luhtus (5 ametnikku, 12 töölepingulist).

2021. aastal täitis värbamiskeskus **223 tsiviilteenistuja ametikoha tellimust**, millest 206 olid töölepingulised ja 17 ametnikku. 12 ametikoha tellimuse täitmisega jätkatakse 2022. aastal.

Seega täitis Värbamiskeskus 2021. aastal 75% tsiviilteenistujate ametikohtade tellimusest, mis jääb paraku alla KMAK 2020-2023 tsiviilteenistujate värbamistellimuste täitmise määra sihttasemele 90%. Järgneval aruandlusperioodil tuleb tõhustada värbamisprotsesse ja leida uusi lähenemisi, et saavutada püstitatud sihttasemed.

Kõige rohkem tsiviilteenistujaid andis Värbamiskeskus üle Kaitseliidule (82) ja Kaitseväge toetuse väejuhatusse (50).

Joonis 20. Tsiviilteenistujate ametikohtade täitmised struktuuriüksuste lõikes 2021. aastal.

Tööturu mõju värbamistegevusele

2021. aasta märksõnad tööjõuturul olid: COVID-19 kriisist taastumine, tööpuuduse vähenemine, tööjõu suur liikumine, palgatõus. Aga samuti riigieelarve kärped, mis puudutasid eriti sisejulgeoleku- ja kaitsevaldkonda, kus koondati üle 200 töötaja. Kui jaanuaris 2021 oli töötuse määr Eestis kokku 8,6%, siis novembris 2021 oli see kahanenud 6,7%-ni, mis on siiski kõrgem pandeemia eelsest määrast (märts 2020 oli töötuse määr Eestis ~5,7%).

See on avaldanud mõju Kaitseväe teenistujate värbamisele. Enamasti on lihtsamatele ametikohtadele kandideerimine vähenenud. Näiteks Kaitseväe toetuse väejuhatuse abitöölise ametikohtadele kandideeris 2019. aastal keskmiselt 6,2 inimest, 2020. aastal 15,3 inimest, 2021.a. 11,5 inimest. Kokkade ametikohtadele kandideeris 2019. aastal keskmiselt 3,3 inimest, 2020. aastal 10 inimest, 2021. a 2,3 inimest. Laotöölise ametikohtadele vastavalt 2019. aastal 4,9 inimest ning 2020. aastal 15 inimest, 2021. a 4,7 inimest.

Jätkuvalt on probleeme tervishoiutöötajate ning IT-spetsialistide leidmisega. 2021. aastal värbamiskeskusele saabunud 16 arsti kvalifikatsioonile vastavavast ametikoha tellimusest suudeti täita 7 ja 5 ametikoha täitmine luhtus ning 2 ametikoha täitmisega jätkatakse 2022. aastal. Samuti suudeti täita 22 meditsiiniõe ametikoha tellimusest 15 ning 1 ametikoha täitmisega jätkatakse 2022. aastal. Kokku kandideeris 2020. aastal arsti ametikohtadele 10 ning meditsiiniõe ametikohtadele 59 inimest.

Arenguseire keskus¹ järgi iseloomustab meditsiinisektorit arstide keskmine kõrge vanus, noorte arstide soovimatus asuda tööle erinevatesse Eesti piirkondadesse ning juba niigi suur töökoormus.

2021. aastal saabus 21 info- ja kommunikatsioonivaldkonnaga seonduva ametikoha tellimust, millest täideti 17 ametikohta, tühistati 1, luhtus 3 ning 3 IKT-valdkonna ametikoha täitmine jätkub 2022. aastal. Info ja side sektorit iseloomustab kasvav tööhõive. Samuti iseloomustab info ja side sektorit kasvav palgasurve. Statistikaameti andmetel oli info ja side sektori 2021. aasta septembris keskmine brutokuupalk ~2800 eurot, mis aastaga tõusis ~14%. Trendi jätkudes on selle sektori keskmine brutokuupalk 2022. aastaks üle 3000 euro.

Lisaks oli värbamiskeskusel 2021. aastal raske leida sobivaid kandidaate erinevatele spetsiifilisemate vanemallohvitseride, noorem- ning vanemohvitseride ametikohtadele. 2021. aastal jäi täitmata 45 vanemallohvitseride, noorem- ning vanemohvitseride ametikoha tellimust, millest 12 tühistati, 5 luhtus ning 16 ametikoha täitmisega jätkatakse 2022. aastal.

Mobilisatsiooniresursid ja tsiviiltoetuste register

2021 aasta jooksul jätkas KRA varasemalt sundkoormatud sõidukite rotatsiooniga. Esialgse prognoosi järgi oli eesmärgiks vahetada välja 500 sõidukit. Tänu varasemate aastate süsteemsele analüüsile ning kvaliteetselt koostatud valimile ei olnud sõidukite välja langemise osakaal suur. Reaalne rotatsiooni vajadus tekkis 440 sõiduki osas (88% planeeritust).

2021 aasta kevadel alustas KRA ühiskonnas laiemat kõlapinda leidnud teenuste riigikaitseliste ülesannete kaardistamisega. Kokku pöördui 113 äriühingu poole eesmärgiga saada ülevaade äriühingu võimalustest tulla toime oma teenuse pakkumisega kõrgendatud kaitsevalmiduse või sõjaaja tingimustes. Valimi moodustamisel arvestasime Kaitseväge poolt esitatud prioriteetsete vajaduste ning ettevõtete tegutsemise piirkondadega. Aasta lõpuks kaardistasime täies mahus ära 8 erinevat teenust.

Hübriidkriisi valguses püstitatud ülesannete hulgas oli vajadus anda hinnang strateegilist rolli omavatele maa-aladele. Analüüsi tulemustele tuginedes ilmnes vajadus sõlmida Kaitseväge eesmärkide saavutamiseks täiendavaid kokkuleppeid maa valdajaga.

Tulenevalt riigivara ümberjaotamise korrast on kokku kogutud detailne info riigile kuuluvate sõidukite osas. Amet on välja selgitanud kõik riigivara valitsejate ja volitatud asutuste valduses olevate sõidukite omadused ning tuvastanud nende hulgast Kaitseväge vajadustele vastavad.

2020. aasta lõpus viis Kaitseministeerium läbi auditi, mille eesmärk oli hinnata riigikaitseliste sundkoormiste protsessi toimivust vastavalt kehtestatud nõuetele. Auditis välja toodud soovitude osas pöörati 2021 aasta jooksul tähelepanu kõikidele kitsaskohtadele. Käesolevaks hetkeks on Tsiviiltoetuste registri (TTR) arendajale antud sisend Kaitseväge poolt täheldatud puuduste osas. Kommunikatsiooni vallas saab välja tuua tihedama koostöö Kaitseväega kui ka valitsemisalast väljapoole suunatud sõnumite kommunikeerimist. Riigikaitselisi sundkoormisi puudutav artikkel ilmus Postimehes ning teisel poolaastal Eesti Kaubandus-Tööstuskoja infolehes. Samuti leidis teema käsitlemist ERR-i Terevisiooni saates.

2021. aasta jooksul viidi Kaitseväge teenistujatele läbi mitmeid koolitusi TTR-i kasutamise osas. Kindlasti jätkub KRA rolli registri omanikuna koguda kokku kõik kasutajamugavust ning arendust vajavad sisendid ning need realiseerida läbi registri arenduse. Olulise teenäitajana saab tuua välja AS Eesti Varude

¹ Arenguseire Keskus, 2020. Tervishoid. Kättesaadav: https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2020/12/2020_covid-19_Tervishoid_faktileht.pdf

Keskuse liitumise TTR-i kasutajana. Eesmärk on, et kogu varude üle arvestuse pidamine toimuks edaspidi nimetatud registri abil.

TTR-i arenduste osas tuleb märkida positiivselt ära kõikide osapoolte ühise meeskonnana tegutsemine. Tänapäevaks on KRA mobilisatsiooniresursside osakonna, tugistruktuuride osakonna, Küberväejuhatuse ning arendaja vaheline koostöö toimunud sujuvalt - kasutusele on võetud ühine koostööplatvorm ning igapäevaselt toimuvad virtuaalsed töökoosolekud.

Õigusteenindus

Ettekirjutused ja väärteomenetlused

- 2021. aastal algatas amet kokku 60 väärteomenetlust ajateenistusse mitteilumuse eest (KVTS § 222). Seisuga 08.12.2021 on alustatud väärtegude suhtes kokku määratud rahatrahve 28 060 euro ulatuses.
- 2021. aastal edastas amet kohtutäiturile sunniraha sissenõudmiseks 187 ettekirjutust 32 860 euro ulatuses.
- 2021. aastal tegi amet 4 (neli) hoiatust õiguste ja lubade peatamise või nende andmisest keeldumise kohta.

Vaide- ja kohtumenetlus

- 2021. aastal esitati ametile 2 (kaks) vaiet, millega taotleti riigikaitse sundkoormise määramise otsuste tühistamist. Vaideotsusega rahuldati üks vaie, sest riigikaitse sundkoormise määramise otsuse otstarbekuse kontrollimisel amet asus seisukohale, et vaatamata otsuse õiguspärasusele, ei ole otstarbekas jätta määratud sundkoormis kehtima sõidukile, mis asub püsivalt Saksamaal. Teise vaide amet jättis rahuldamata, sest riigikaitse sundkoormise määramise otsuse tühistamiseks puudus alus.
- 2021. aastal esitati Tallinna Halduskohtule 3 (kolm) kaebust Kaitseressursside Ameti arstliku komisjoni otsuse tühistamise nõudes. Tallinna Halduskohus jättis kaks kaebust rahuldamata ning kolmanda kaebuse osas vaidlus jätkub.
- 2021. aastal esitati Tallinna Halduskohtule üks kaebus, millega taotleti riigikaitse sundkoormise määramise otsuse ja vaideotsuse tühistamist. Tallinna Halduskohus jättis kaebuse rahuldamata.
- 2021. aastal esitati Tallinna Ringkonnakohtule 2 (kaks) apellatsioonikaebust, millest ühe apellatsioonikaebuse, millega taotleti arstliku komisjoni otsuse tühistamist, Tallinna Ringkonnakohtus jättis rahuldama ning teise apellatsioonikaebuse osas, millega taotletakse riigikaitse sundkoormise määramise otsuse ja vaideotsuse tühistamist, vaidlus jätkub.

2021. aasta riigihankemenetlus

- Tsiviiltoetuse registri tarkvara jätkuvate arendustöödega seoses amet esitas soovi jätkata 2021. aastal arendusi Lorex Grupp OÜ-ga (riigihange: 233202 „Tsiviiltoetuse registri tarkvara arendustööd“ ühispakkuja Alphagis ja Lorex Grupp OÜ). Hankemenetlus lõppes hankelepingu sõlmimisega, mille maksumus on 85 800 eurot km-ta.
- Amet viis läbi minikonkursi „KVA sisseastumiskampaania kevad 2022“, mille eesmärk oli leida Kaitseväe Akadeemia (KVA) rakenduskõrghariduse õppesuundadele põhikursustele õppima

astujaid ja tõsta Kaitseväe kui tööandja mainet. Minikonkursi tulemusel sõlmiti hankeleping maksumusega 66 616,30 eurot km-ta.

- Amet viis läbi minikonkursi „Värbamiskampaania Küberväejuhatuse 2022“ eesmärgiga leida Küberväejuhatuse süsteemidirektori ametikohast huvitatud isikud ja tõsta üksusest kui tööandjast teadlikkust. Minikonkursi tulemusel sõlmiti hankeleping maksumusega 24 440 eurot km-ta.
- Amet viis läbi minikonkursi „Animeeritud videoklippide tootmine“, mille eesmärk oli arendada ja toota Kaitseressursside Ametile 10 (kümme) 1-2-minutilist animeeritud videot ning pakkuda tasulist reklaamimist sotsiaalmeedia kanalis Facebook. Minikonkursi tulemusena sõlmiti hankeleping maksumusega 52 596.50 eurot km-ta.
- Amet viis läbi minikonkursi „RAV4 minikonkurs“, mille eesmärk oli valmistada Kaitseressursside Ameti kuuele (6) Toyota RAV4 autole kujundusfail, valmistada kleebised ja paigaldada autodele. Minikonkursi tulemusena sõlmiti hankeleping maksumusega 24 440 eurot km-ta.

Olulisemad tegevused 2022. aastal

1. Jätkub **KRA põhitegevuste osutamine, nende protsesside järjepidev parendamine ja arendamine**. Põhitegevusteks on kaitseväekohustuslaste üle arvestuse pidamine, kaitseväeteenistuskohustuslaste tervisenõuetele vastavuse hindamine, ajateenistusse kutsumine ning reservüksuste ettevalmistamine ja mobilisatsiooniresurssidest ülevaate omamine.
2. Uueks oluliseks tegevuseks, millega alustati 2021. aasta lõpus on Kaitseministeeriumi, Kaitseväe, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse, Kaitseressursside Ameti ja Eesti Sõjamuuseumi **personaliteenuste konsolideerimine Kaitseressursside Ametisse**. 2022.aastal toimub teenuste etapiviisiline ülevõtmine ja juba ülevõetud teenuste arendamine.
3. **2022. aastal on kaitseväekohustuslaste registris ja kaitseväeteenistuse veebis olulisemateks edasiarendatavateks funkionaalsusteks** sõjaaja üksusesse määratud reservväelastega suhtlust toetav rakendus, KVTS-i muudatustega seotud arendused ning isikute kontaktide ajakohasust toetava äriloogika ja teavituste süsteemi loomine.
4. **2022.aastal viiakse läbi analüüs, mille käigus selgitatakse välja millises mahus on otstarbekas korraldada aja- ja reservteenistuse arvestust Kaitseressursside Ametis**. Samuti alustatakse teenuse ületoomist Kaitseressursside Ametisse lähtuvalt Kaitseväega saavutatavast kokkulepest.
5. **Uue riigikaitse seaduse eelnõu jõustumisel kogu sundkoormiste temaatikat puudutavate rakendusaktide väljatöötamine**.
6. **Riigikaitseõpetuse toetuste taotlemise, menetluse ja aruandluse üleviimine Kultuuriministeeriumi taotluste menetlemise infosüsteemi**, et tagada menetluse läbipaistvus ja ökonomia.